Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...иин 21-һээ гарана | № 245 (15868) | 1981 оной октябриин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай эрхэтэд! Ниитын ажахыда алмалта ...рьбалалтын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр ...абаадагты!

Экономико гаргаша багатай байха ёһотой!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

ЭХЭ ОРОНДОО БУСАЖА ЕРЭБЭ

СОФИ. (ТАСС). Болгариин гүрэнэй байгуулагдаһаар 1300 жэлэй ойдо зорюулагдажа, эндэ үнгэргэгдөөшэ һайндэртэ хабаадалсаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов түрүүтэй СССР-эй делегаци Москва ошохоо, Софиһаа мордобо.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай секретарь А. Лилов, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо П. Таков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитедэй хүндэтэ түрүүлэгшэ Ц. Драгойчева, БКП-гэй ЦК-гай секретарьнар Г. Атанасов, М. Балев болон Ч. Александров, СССР-һээ НРБ-дэ байдаг элшэн сайд Н. П. Толубеев болон бусад тусхай тушаалтад аэропорт дээрэ делегацине үдэшөө.

* * *

Энэл үдэртөө делегаци Москва бусажа ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Г. Кэбин болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ делегацине угтаһан байна.

(ТАСС).

МОЖ-ой КОНГРЕСС ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭЭ

Үнэн үтые үргэн олониитэдэ түхөөхэ, эб найрамдалай тала баригшадай ябуулгануудай нэгэдэлые али болохоор батадхаха, арадуудай харилсаа холбоое үргэдхэхэ, хани барисааень бэхижүүлхэ гээшэ Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин зэргэнүүдтэ нэгэдэлэг олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно гэжэ октябриин 22-то Москвата хүдэлмэреэ дүүргэһэн МОЖ-ой IX конгрессэй делегадууд мэдүүлһэн байна.

Секцинүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүдые демократическа журналистнуудай хуралдаанда хабаадагшад шагнаа. Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай зохёоһон наяад онуудай эб найрамдалта программа шухала удха шанартай байна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ хүсэтэ түлхисэ үгэнэ гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин ажал ябуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой дурадхалнууд оруулагдаһан байгаа.

Конгрессэй делегадууд Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин Президиумэй ба Гүйсэдхэхэ комитедэй шэнэ бүридэлнүүдые һунгаба.

К. Норденстренг (Финлянди) МОЖ-ой президентээр һунгагдаа.

И. Кубка (ЧССР) МОЖ-ой генеральна секретаряар һунгагдаба.

Совет талаһаа — СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ В. Г. Афанасьев МОЖ-ой вице-президентээр һунгагдаһан байна.

Хараа шэглэлэй документые конгресс баталан абаба. Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байһанда, мүн шахардуу байдалые бүри һүргэхэ гэһэн империалис булэгөөрхидэй һэдэлгэнүүдһээ тохёолдуулагдаһан түгшүүрилтэй байдалаар һанаагаа зобожо байһанаа тэрээн соогоо мэдүүлбэ. Эб найрамдалай хархис дайсатай, амгалан байдал ба хүнэй эрхэнүүд тухай гоё гоё үгэнүүдээр бэеэ далдалжа, дэлхэйн шэнэ дайнда бэлдэжэ байгшадай харата ябуулгануудые эрид шууд элишэлэн харуулха хүсэлэнтэй байһанаа хуралдаанай делегадууд мэдүүлээ.

Хараа шэглэлэй документ наяад онуудта МОЖ-ой ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлһон байна.

МОЖ-ой президент К. Норденстренг түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Журналистнуудай хуралдаанда хабаадагшадта эльгээһэн амаршалгынь халуун дулаан үгэнүүдэй түлөө конгрессто хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Дэлхэйн бүхы журналистнуудта хангалга баталаглан абтаба. Уласхоорондын байдалай улам орёо боложо байхада, журналистнууд арадуудай урда онсо ехэ харюусалгатай юм гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ. Эб найрамдал сахин хамгаалхаяа бодохыень конгрессто хабаадагшад дэлхэйн бүхы журналистнуудые уряалһан байна.

(ТАСС).

ГАЙХАМШАГТА ОЙН ҺАЙНДЭРНҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Республикынгаа ажабайдалай гайхамшагта үйлэ хэрэгтэ— В. И. Ленинтэй Д. Сүхэ-Баатар түрүүтэй Монголой революционернүүдтэй уулзаһаар, МНР-эй ба РСФСР-эй хоорондо хани харилсаа тогтоохо тухай түрүүшын хэлсээндэ гар табигдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан габшатай вахтада жагсаһан арадай Монголой ажалшад шэнэ амжалтануудые түйлажа байна. Ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай ажалай рапортнууд, промышленна болон хүдөө ажахын коллективүүдэй тоосоонууд эдэ үдэрнүүдтэ ороной бүхы заха булангуудһаа ороно үргэлжэлһөөр.

Монголой арадай ажахын түрүү һалбаринуудай нэгэн болохо хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин ажалшад онии оаярай социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Һалбариин хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ даабаринуудаа 20 миллионһоо дээшэ түгригөөр үлүүлэн дүүргэбэ.

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай шанарыень һайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ талаар ехэ амжалтанууд түйлагдаа. Шэнэ табан жэлэй эхинһээ хойшо һалбариин коллективүүд худалдан абагшадай дунда һайшаагдадаг хэдэн зуугаад түхэлэй продукци бүтээн гаргалгын технологи нэбтэрүүлһэн байна. Олон тоото шэнэ эдлэл хэрэгсэлнүүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. 1981 оной заншалта оптово яармаг дээрэ алтан медальнуудаар шагнагданхай.

Эрдэм наука болон үйлэдбэриин нягта харилсаа холбоон, ажалай түрүү арга онолнуудые үргэнөөр шэнжэлгэ, нэбтэрүүлгэ, хадаа амжалтын эшэ үндэһэн болоно. Продукциин шанарые хүтэлбэрилгын Львовско комплексно гурим, продукцияа голодоһогүйгөөр тушааха Саратовай гурим ороной олохон предприятинүүдтэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнхэй.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН ШАДАБАРИҺАА

Тимлюйн цементын заводой түүхэй эдүүдэй цехэй Галина Михайловна Кореневагай толгойлдог халаанай коллектив һайнаар хүдэлдэгөөрөө суута гаранхай. Энэ коллектив 1980 оной хүдэлмэриин дүнгөөр завод соогоо эрхим халаан гэжэ тоологдоо һэн. Тэрэнэй хүдэлмэрилшэд жэлэй түсэбһөө гадуур 1500 гаран тонно эрхим шанартай цемент гаргаа.

Энэ жэлдэшье тус коллектив ажалайнгаа эршэ заашье һуладхангүй хүдэлжэ байнхай. Заводой гол түхеэрэлгэнүүдэй шэнэдхэн заһабарилагдажа байһан хүндэ хүшэр ушарай тохёолдоошье һаань, 150 тонно цемент түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилжэ үрдинхэй. Цементын тээрмын машинист А. В. Власов, тээрмын машинист Т. П. Полечешко, кранай машинист В. П. Соболев, цементын тээрмын машинистын туһалагша А. В. Буркова ажалай үндэр бүтээсэ түйлана.

Халаанай хүтэлбэрилэгшэ Галина Михайловна Коренева хадаа энэ заводой ветерануудай нэгэн шуу. Тэрэ 1958 онһоо эндэ хүдэлнэ. Өөрынгөө ажалай намтарые Галина Михайловна цементын цехтэ асарагдадаг шабар тушаан абагшаар эхилһэн гэхэ. Түрүү халаанай мастер болотороо урган дэбжэһэн ушар Кореневагай ажалша бэрхэ, бэлиг шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ болоһыень гэршэлэн баримтална.

Тэрэ цементын тээрмын машинистын мэргэжэлые эрхимээр шудалһан хүн. Үйлэдбэри дээрэ сүлөө забгүй хүдэлжэ байха зуураа, Галина Михайловна Тимлюйн индустриальна удэшын техникумые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаһан солотой.

В. АСОНОВ,
хүдэлмэрилшэн бэшэгшэ.
Кабанскын район.

Михаил Михайлович Назимов Улаан-Үдын автотранспортна хоёрдохи предприятида хүдэлдэг. Михаил Михайлович — ажалай ветеран, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн. Михаил Михайлович предприятиингаа коллективэй социалис мүрысөөндэ ходо эрхимлэдэг юм. Мүнөө жэлдэ түрүү жолоошон Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхоздо таряа хуряалгадань туһалхаар эльгээгдээ һэн. Михаил Михайлович эндэшье эрхим һайнаар ажаллаа.

Мүнөө Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрые ажалдаа эрхим амжалтануудтайгаар угтажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын автотранспортна 2-дохи предприятиин нэгэдэхи классай жолоошон М. М. Назимов.

С. БАЛДУЕВАП фото.

...УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

...лаан-Үдын районой ...ын туршалта-үйлэдбэ... ажахын һү һаалиин бу... комплекснуудай, фермэ... бригадануудай кол... ...нүүдтэ малшадай хам... суглаан боложо үнгэ... Тэдэнэр Сэлэнгын райо... Тельманэй нэрэмжэтэ ...ой малшадай хандал... танилсаа. Тэрэ хандал... ивалгынхид хүндэтэй... хүлеэн абаха зуураа, ...—1982 онуудай үбэл... үедэ мал ажалай про... ...нуудые абалгые эрид ...лүүлжэ шадаха арга ...жотой байһанаа элир... малшадай респуб... энэ мүрысөөндэ ха... ...саха гэжэ шиидэһэн ...

Ивалгын һаалишад энэ жэлэй дүрбэдэхи квартал соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 560 килограмм һү һааха, жэлэй түсэбһөө гадуур гүрэндэ 2000 центнер һү тушааха уялга абаа. Тиихэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын хахадай туршада үнеэн бүриһөө 1350 килограммһаа бага бэшэ (энэнь энэ жэлэй түрүүшын зургаан һарынхиһаа 71 килограммаар ехэ) һү һааха аргатай байһанаа элирхэйлээ бшуу. Ингэжэ энэ хугасаада хамтадаа 10,9 мянган центнер һү абажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго табиба. Харин түрүүшын гурбан һарын түсэбые СССР-эй профсоюзуудай XVII съездын нээгдэхэ үдэр —1982 оной мартын 16 болотор бэелүүлхэ юм.

Гадна һү һаалиин комплекснуудай болон фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд малайнгаа байра соо ариг сэбэрые нарин нягтаар сахиха, һүнэйнгөө 80 процентһээ бага бэшыень нэгэдэхи сортоор бэлэдхэлэй пунктда тушааха юм.

Тус ажахы гүрэндэ мяха худалдаха 1981 оной даабарине декабриин 20-до дүүргэжэ, түсэб дээрээ үшөө 100 центнер мяха нэмэжэ худалдаха зорилготой. Тиихын тула октябриин эхеэр 230 толгой үхэрые шахалгада табя. Малайнгаа толгой бүриин шэлнүүрые суудхэ бүхэндэ адаг 800 граммаар нэмээжэ шадахабди гэжэ шахалгын гүүртын үхэршэд мэдүүлэнхэй.

Малай тоо толгойе олошоруулха, гарзада оруулхагүй зорилгонуудые хараалһан зүйлнүүд шэнэ уялга соонь бэшэгдэнхэй. Онсолходо, эндэхи малшад зуун толгой эхэ мал бүхэнһөө дунда зэргээр 90 тугал, 90 хурьга, 70 унага түлжүүлхээр уялга абанхай.

Ингэжэ Ивалгын ажахын малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлээ бодотоор бэелүүлхэ, хүсэндэнь хүргэхэ шадабаритай байһанаа амжалтата ажалаараа гэршэлнэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

ХҮН БҮХЭНЭЙ ...РОЛДОЛГОҺОО

...рэл партиингаа түүхэтэ ...съездын шиидхэбэри... бодото дээрэнь бэе... зоригжоһон «Мир» ...ой Хара-Үбүсүүнай ...й комплексын малшад ...оной Бүхэсоюзна со... мүрысөөндэ оролсо... дээшэлүүлэгдэһэн уялга ...һэн. Юһэн һарын дүн... колхоз дотороо дэлгэр... ажалай тэмсэлдэ Дам... Сурунорбоевич Цы... ...эй хүтэлбэрилдэг тус ...комплексынхид эрхимлэжэ ...

...гсаагдагша коллективэй ...шад һү һааха ба гү... тушааха түсэбөө сүм ...хэһээ гадна продук... шанарые һайжаруул... байна. Тодорхойлон хэ... үнгэрһэн 3 кварталай ...а бүхыдөө 4840 цент... һү үйлэдбэрилхэ түсэб... тэрэнээ 5055 цент... хүргөө. Тоһоной завод... тушаагдаһан һүнэйнгөө ...аран процентыень нэгэ... сортоор оруулһан байна. ...энэй түйлаһан амжалтые ...уузэхэдэ, һү ехээр һаа... продукциингаа шанарые ...үүлхэ арга боломжын ...байһые үшөө дахин ха... шадаа. Үбһэ тэжээ... ...мор үнгэрһэн үбэлжэл... ...гэдэ үнеэдээ бараг һай... ...ондо оруулхын хажуу... үнеэдэйнгээ ашаг шэ... нэмээхэ гээшэ мал... хүшэрхэн хэрэг гээшэ. ...байдалые дабажа га... ...тула эндэ ехэхэн ажал ...гдаа. Нэн түрүүн, бү... тэжээлээ гамтайгаар, зүб ...хэрэглэн, минеральна ...бодосуудаар шанар... малдаа эдюулээ. ...үнеэдээ булеэдхэг... ...һаар үндэлүүлхэ хү... ...үргэнөөр эмхидхэг... Тэрэнэй хажуугаар нэ... тэжээл — нарһанай ...һэ ехээр бэлэдхэжэ. ...һэн һолоомонтой хо... малдаа үгэлсэһэн бай... шэр хаһала нимэ ажал хэһэнэй ашаар тус комплекс һү һаалиин хоёрдохи фермэдэ орходоо ехээр һү һаажа, һара бүхэндэ шалгаран гараа.

Ингэжэ һаяхан юһэн һарын дүн согсолходонь, тэдэнэр түсэбтэ даабаряа 105 процент бэелүүлһэн байна. Колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тус комплексын түрүү һаалишан Марта Данзановна Гармаева эрхимлэбэ. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2695 килограмм һү һаагаа. Мүн Екатерина Базаровна Мухолзоева, Дулма-Сурун Бужигаевна Бадмаева гэгшэд даалгагдаһан үнеэн бүриһөө тус тустаа 2225-2022 килограмм һү абаһан байна. Элэнэй түйлаһан амжалтада үхэршэд Цырен-Ханда Будаевич Гармаев, Бата Самбуевич Самбуев, Гомбо Очирович Бунеев, тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэрилэгшэд Цыден-Дамба Батуев, Владимир Банзаракцаев, техник-үрэжүүлэгшэ Аюр Санжитович Гармаев, тоо бүридхэгшэ Валентина Жамцуева болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан хубита ехэ юм.

Тэдэнэр үнгэрэгшэ үбэл түйлаһан амжалтаяа энэ үбэлжэлгэдэ бүри батадхан хүдэлхөөр ажаллажа байна. Нэн түрүүн тус комплексынхид тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулба. Үбэлжэлгые һайнаар, үнгэргэхэ адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэжээлэй шиидхэхы үүргэ дүүргэдэгые һаалишан бүхэн мэдэнэ бшуу. Тиимэһээ комплексын хүн бүхэн эгээл харюусалгатай хүдэлмэридэ—үбһэ тэжээл ноесэлэлгэдэ һайнаар хабаадалсаа һэн. Мүнөө үедэ малайнгаа байрые дулаалжа, оруулаа. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, тэжээл буйлуулха, тэрэнине хэршэхэ, тэжээлэй холисо бэлдэхэ хүдэлмэрине һаадгүйгөөр ябуулжа захаланхай. Тэжээл буйлуулха, тэрэнине бэлдэхэ цехүүдээ бүри эртүүр бэлдэһэн юм.

Үбэлжэлгын эхиндэ болоһон һаалишадай суглаан дээрэ тус комплексынхид дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Тиихэдээ үбэлжэлгын үедэ һаалишан бүхэндэ тус тустань һү һааха даабари үгтөө. Ингэжэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй һү һааха ба гүрэндэ худалдаха түсэбөө декабриин 20-до дүүргэхээр мэдүүлбэ.

Энэ мүрысөөндэ эрхимлэгшэд колхозой правлениин, парткомой зүгһөө урмашуулагдажа байдаг. Һаалишан бүхэнэй дүн арбан хоног бүри согсологдожо, түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ комплексдонь Улаан туг үргэгдэдэг. Һарын дүнгөөр мүрысөөндэ шалгарагшадай нэрэ обог Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнэ.

Д. ДОНДОКОВ,
манай корр.

25 ХОНОГООР УРИДШАЛБА

Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн һайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Жэмһэгэй тоһоной заводой коллектив шэнэ илалта түйлаба. Тодорхойлбол, үнгэрһэн хугасаа соо продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэө. Жэшээлэн хэлэбэл, жэлэй эхинһээ хойшо 1 миллион 461 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Түсэбэй дүүргэлтэдэ һүнэй цехэй ахалагша хүдэлмэрилэгшэ Л. Донская, мастер А. Врачинская, лаборант В. Панова гэгшэдэй оруулһан хубита ялаһала ехэ.

Мүнөө Түнхэнэй районой Жэмһэгэй тоһоной заводой коллектив жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5-да дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 30 мянган түхэригэй продукци гаргаха эрмэлзэлтэй ажаллана.

Б. СЫРЕНОВ.
Зэдын район.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАХАНЬ

Түмэр түдэгэ суглуулха ба гүрэндэ тушааха түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө республикын районууд хоорондын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба облпрофсовет хаража үзэбэ. Тиин 1981 оной гурбадахи кварталай дүнгөөр хара түмэрэй хаягдалые суглуулха ба тушааха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн, 106,5 процент дүүргэһэн Түнхэнэй райондо дамжуулгын Улаан туг барюулха гэжэ тогтоогдобо.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ —ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

ТУҺАЛНАБДИ, ТУҺАЛХАШЬЕБДИ

Үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй Онохойн модоной промышленна комбинадай коллектив жэлһээ жэлдэ Загарайн районой Эрхирэгэй ба Тайлсын совхозуудта шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг ёһо заншалтай юм.

Энэ хүдэлмэринь 1981 ондо үргэлжэлөө, туһаламжынь хэм хэмжээн улам үргэдөө гэжэ тэмдэглэлтэй.

Предприятиин дирекци болон партком энэ жэлэй үнгэрһэн юһэн һара соо үзүүлэгдэһэн шефскэ туһаламжын дүн гаргаба.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ комбинат Эрхирэгэй совхоздо горитой туһа хүргөө. Хонишодой бригадануудта 404 тонно нарһанай шэлбүүһэ бэлдэжэ, байрынь газаа оруулжа үгөө һэн. Манай коллективтэ 3-дахи ба 4-дэхи МТФ, Асагадай хонишодой хоёр бригада даалгагданхай юм. Тэндэ 56 кубометр түлеэ, 60 кубометр хибэдэһэ асаржа үгэһэн байна.

Малшадай байдаг гэрнүүдые, малай байрануудые заһабарилха, дулаалха, оньһожоруулха гэхэ мэтын хэрэгтэ анхаралаа ходо хандуулжа байдаг. Заһабари хэхын тула 42 кубометр хюрөөдэһэн модо асаржа үгэһэн, уһа булэн абаха насос толхоһон, гурбан пеэшэн табиһан, электрын элиэ дамжуулдаг утаһые шэнэлһэн, улаан булангуудые түхеэрһэн, шэмэглэһэн байнабди. Манай модошо дархашуул тэжээл адхаха 50 хобто, 80 хаамаг малшадта хэжэ үгөө һэн. Хонидой долоон хашаагай наг шэбхэ гаргагдаа.

Сабшалан, таряалан уһалалгын, газар элдүүрилгын хүдэлмэриин халуун хаһын үедэ предприятиин хүдэлмэрилшэд ати болохоор туһа хүргэдэг гээшэ. Эдэ хүдэлмэринүүдтэ найман хүн таһалгаряагүй хабаадалсаа һэн. Гадна 15 гектар газарта капуста һуулгаад, тэндээ хоёр удаа бүртаг ногооень түүжэ сэбэрлээ.

Тэжээл бэлэдхэлгын, урагаса хуряалгын хүдэлмэриин хүрэжэ ерэхэдэ, дирекцимнай хүнүүдые совхоздо эльгээгээд лэ байдаг шуу. 111 тонно бургааһанай набшаһатай мүшэр суглуулжа, малай байрада оруулжа хатаагаа. 750 центнер үбһэн сабшагдажа, һурилэгдөө һэн. Харин таряа хуряалгын үедэ хоёр трактор, хоёр автомашина поли дээрэ ходо хүдэлжэ гараһан байна.

КПСС-эй обкомой, республикын правительствын уряае хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, тэжээл бэлэдхэлгын хүндэ хүшэр байдалда ороһые мэдэрэн, энэ асуудалаар сентябриин эхеэр болоһон комбинадай коммунистнуудай хамтын суглаан нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн шиидхэбэри абаа һэн.

Тиигэжэ харгы шадарай, ханааб соогуурхи, гол горходой эрьеын захаархи, майла болон ойн соорхойнуудай ногоо сабшалгада, хартаабхын эшэ суглуулгада гурбан зуу гаран хүн хабаадаа һэн. Энэ үедэ хүнүүдые малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ элсүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилхэ штаб комбинадай дирекциин дэргэдэ хүдэлжэ байһан юм. Энэ штабые предприятиин директор В. Е. Тугутов, парткомой секретарь С. П. Кушнарев толгойлоо һэн.

Эдэ хүдэлмэринүүдэй хажуугаар баринлга хэхэ түсэбтэйбди. Мүнөө хоёр-хоёр байратай найман гэр манай дархашуул энэ ажахыда бодхожо байнхай. Хамтадаа 77 мянган түхэригэй гаргаша хэгдэнхэй.

Юрэдөө, үнгэрһэн юһэн һарын туршада Эрхирэгэй совхоздо 4493 үдэрэй хэмжээтэй хүдэлмэри хэгдээ. Энэ хүдэлмэриин түлөө 50 мянган түхэриг салин хүлһэн түлэгдэһэн байна.

Тайлсын совхоздо хубаариин зэргээр шефскэ бага бэшэ туһаламжа үзүүлэгдэжэ байдаг юм. Эндэ гол түлэб хүдөө ажахын машина, зэр зэмсэг заһабарилгада, газар элдүүрилгын хүдэлмэридэ хамһалсадаг гээшэбди.

Шефскэ туһаламжын гуримаар хүршэ эдэ хоёр ажахынуудта хэхэ, бүтээхэ юумэнүүд үшөө ехэ. Малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһа эхилбэ. Түл абалга, барилга, заһабарилга гээд лэ манай хүдэлмэрилшэдэй хабаадалсаагүйдэ аргагүй шухала ажал угтажа байна. Теэд манай коллектив шефскэ ямаршье туһаламжые үзүүлжэ шадаха арга боломжотой, эдэбхи эрмэлзэлтэйшье.

Ц. ЦЫБАНОВ,
комбинадай парткомой гэшүүн.
Загарайн район.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ШҮҮМЖЭЛХЫ ШЭНЖЭТЭЙГЭЭР

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай партийна бүлэгүүдтэ, цехүүдэй эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо дүүрэбэ. Партийна ажабайдалдахи энэ ушар хамагай эхи туримтайгаар, ажалай болон политическэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэрөө гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эдэ суглаанууд дээрэ ажалша коллективнууд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһанай дүн согсологдобо, саашадаа бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Тоосоото һунгалтын кампаниин ямар зэргээр үнгэрһэн тухай богонёр тогтоолтой гэхэ һанагдана. Суглаанууд бүхы дээрээ һайнаар үнгэрөө. Бүхы коммунистнуудай 96,6 процент суглаанда ерээ. Олон коммунистнууд тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа. Тэдэнэй хахадһаа үлүүһэ хүдэлмэришэн хүнүүд.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха тухай, ажалхалаха таатай зохид эрхэ байдал тогтооxо, эд зүйлэ, материал, [illegible] гамтай гаргашалха, арбалха түлэ асуудалнуудта анхаралаа горитой дуулаа. Тэрэшэлэн предприятиин гэшүүдэй һуудал байдал һайжаруулха, амаралта зүбөөр эмхидхэхэ, коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг үзэл суртаал политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин удхые улам гүнзэгырүүлхэ, аша үрэень дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаа.

Гэхэ зуура тоосоото хугасаада цехүүдэй эхин партийна организацинуудай ябуулһан хүдэлмэриин үрэ дүн яһала шэнжэлэгдэжэ, коллективүүдэй түйлаһан амжалтанууд, хэрэгжэлтэгүй арга боломжонууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарине амжалтатайгаар дүүргэхын тула партийна организацинууд нилээд горитой оролдолго гаргаа. Комбинадай коллектив бүхы дээрээ энэ жэлэй найман һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн, даабариһаа гадуур 2,7 миллион гаран түхэригэй продукци гаргаһан байна. Түсэбһөө гадуур 56 тонно нооһон угаагдаа, 3 мянган погонно метр сэмбэ нэхэгдээ.

Энэ хадаа һайн, бахархамаар амжалта болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ [illegible]

Комбинадай үйлэдбэриин нийтын байдал газаа талаһаань харахада, нилээд һайн гэмээр. Энээниие арсажа яашье боломоор бэшэ. Гэхэ зуура хамаг юумэн адли зүгөөр һайн байдалтай гэхын аргагүй. [illegible]

Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хангалтагүй байһые залуу коммунист Т. С. Бальжинимаева шүүмжэлбэ. Эндэ гол түлэб мастернууд [illegible]. Энээнһээ болоно байша оной найман һарын туршада хорин хүн ажалай журамда, 19 хүн нийтын гуримда таарагүй ябадал гаргаа бшуу. Коммунистнуудай суглаан дээрэ тэмдэглэгдэһэн шүүмжэлэлнүүд, ажаглалтанууд тон зүб гэжэ партбюрогой секретарь Л. Д. Баторова мэдэрһэн байна.

Нэхэлгын цехтэ олон залуушуул ажалладаг юм. Тиимэ байгаашье һаань, цехэй хүтэлбэрилэгшэд, партбюро, мастернууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ анхаралаа һулаар табина. Тэдэнэр залуу хүдэлмэришэдэй ажаһуудалаар, байра байдалаар һонирхоногүй. Тэдэнэй байдаг хамтын байрануудта ябадаггүй юм. Нэхэлгын үйлэдбэридэ хүнүүдэй хүдэлмэридэ оролгын, гаража ошолгын хэмжээн 22,5 процентдэ хүрөө. Эдэ мэтын дутагдалнууд тушаа коммунистнууд А. И. Гриф, М. В. Матвеев, Л. П. Хайдурова болон бусад онсолон тэмдэглэлээ һэн.

Нооһо илгалгын цехэй партийна организаци тоосоото үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Партида шэнэ хүнүүдые олоор шэлэн абажа, организацияа улам бэхижүүлхэ оролдолго гаргаһан байна. Коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха үүргые дээшэлүүлхэ, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые үнэн сэхээр баримталдаг, партийна даабари жэншэдгүй һайнаар дүүргэдэг байха талаар аша үрэтэй эмхидхэлэй хүдэлмэри ходо ябуулагдажа байгаа. Үнэхөөрөөшье, энэ цехэй коммунистнууд бусад нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда эрхим ажалай, эдэбхитэй нийтын ажал ябуулгын жэшээ харуулан хүдэлдэг шуу.

Энэл коллективтэ «Табан жэлэй даабарине дүрбэн жэл соо дүүргэхэ», «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ комсомолой эдэбхи зорюулха», «үйлэдбэриин эрхим ашаг үрэ түйладаг бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө» гэһэн хүдэлөөн дэлгэрээ бшуу. Эндэ хүдэлдэг коммунист бүхэн партийна даабаритай, тэрэнээ нэрэ зэргэдээ хүрөмөөр дүүргэдэгшье. Тоосоото хугасаада найман комсомолшууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Үйлэдбэриин түсэб ходо бэелүүлэгдэжэ байдаг.

Эндэ хамаг хэрэг урагшатайгаар шиидхэгдэнэ. Гэбэшье түрүү коллективэй хүдэлмэридэ дутуу дундануудай үшөө ушардаг байһые коммунистнууд тоосооо суглаан дээрээ нюур сахингүй элирхэйлээ. Түбхын түрүүндэ продукциин шанар һайн бэшэ. Олон жэлдэ хүдэлһэн хүдэлмэришэд голодоһо гаргадаггүй. Харин ПТУ дүүргээд ерэһэн залуушуул түрүүшээр ядалдана. Тэдэндэ туһалха хэрэгтэй. Бүхы хүдэлмэришэдэй ажалые нарин хиналта доро абаха шухала гэһэн зүйл суглаанай тогтоол соо онсо һуури эзэлээ.

Тобшолон тэмдэглэхэдэ, эхин организаци бүхэндэ болоһон тоосоото һунгалтын партийна суглаан эрилтэ ехэтэйгээр, сэхэ шууд шүүмжэлэлтэйгээр үнгэрөө. Коммунистнуудай зүб зорилгые тодорхойлһон дурадхалнуудые олоор оруулһаниинь анхарал татамаар. Партийна бүлэгүүдтэ, эхин парторганизацинуудта үнгэрһэн тоосоото һунгалтын кампаниин дүн комбинадай парткомой заседани дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан дурадхалнуудые гүйсэд согсолжо, хүсэндэнь сум хүргэхэ хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдоо.

Ю. БОГОМОЛОВ.
«Текстильщик» газетын редактор.

БАРИЛГЫН ЭРШЫЕ ШАНГАДХАХА

(Юһэн һарын дүнгүүд тухай)

Газаамнай байрын саһан оробо. Иигээд лэ шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй саг өөрынгөө эрхые эдлэжэ эхилхэнь, Барилгын талмайнууд дээрэ хүндэ хүшэр байдалай ушархань хүн бүхэндэ эли бшуу.

Энэ үедэ республикынгаа барилгашадай хүдэлмэриин дүнгүүдые хаража үзэхэ, байгша оной гурбан квартал соо юу хэһэнээ шэнжэлхэ, жэлэй дүүрэтэр хэхэ ажалаа тодорхойлхо саг орожо ерэбэ.

Республикымнай барилгын эмхинүүд бүхыдөө капитальна һомололгонуудые ашаглаха талаар 9 һарын түсэб 93 процент, тэрэ тоодо үйлэдбэриин барилганууд дээрэ — 94 процент дүүргэбэ. Харин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэбөө 77 процент, тэрэ тоодо үйлэдбэриин гол фондынуудай талаар — 84 процент дүүргээд байна.

Барилгашадай оролдосотой һайн ажалай ашаар Улаан-Үдэдэ самолёдуудай бууха ба ниидэхэ харгы, овощ хадагалха бааза, Нижнеангарскһаа Муякан хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-220, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй табадахи ээлжээнэй барилга, «Электромашина» заводто шэнэ цех, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадта уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд, Чисаанын совхоздо 1,5 мянган тонно үрэһэ сэбэрлэхэ ба хадагалха комплексно пункт, 125,8 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 320 һурагшадай һураха һургуули, 190 үхибүүдэй сад-ясли болон бусад олон объектнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Мүнөө үе сагай агуу барилга болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад шэн зоригтойгоор хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Байгалай эрьеын болон Хойто-Муяын тоннельнүүдые малтаха түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь дүүргэнэ. Түмэр замай далан бэлдэхэ, уһа урадхуулха соргонуудые табиха болон социально-ажаһуудалай объектнүүдые бариха түсэбүүд мүн лэ дүүргэгдэнэ.

Энэ талаар барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 16-дахи, 19-дэхи, 21-дэхи, 11-дэхи отрядууд эрхим дүнгүүдые түйлажа, юһэн һарынгаа түсэбые 129—230 процент дүүргэһэн байха юм. БАМ-ай барилгашадай дунда «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 575-дахи, 648-дахи, 651-дэхи СМП-нүүд, «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 138-дахи, 161-дэхи, 139-дэхи оньһожоруулагдамал колонконууд эршэтэ ажалаараа шалгаржа, социалис мүрысөөнэй манлайда дабшаһаар.

Республикын арадай ажахын бусад һалбаринуудта барилга хэжэ байгаа барилгын эмхинүүдэй дунда ашаг үрэтэйгөөр хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь үлүүлэн дүүргэһэн ажалша коллективүүд олон. Нэн түрүүн Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлени, «Улан-Удэтрансстрой» трестын 397-дохи, 834-дэхи, 559-дэхи барилга-хабсаралгын поезднуудые, ЛВРЗ-гэй барилгын управлени, «Востокэнергомонтаж» трестын Гусиноозёрскын хабсаралгын участок, «Дальстальконструкция» трестын барилга-хабсаралгын управлени болон бусадай амжалта түгэс ажалые тэмдэглэлтэй.

Уһанай ажахын шухала барилгануудые бодхоодог «Бурятпромжилводстрой» трест 9 һарынгаа түсэбые 101 процент дүүргэжэ, ехэ амжалта түйлаа. «Иркутск—Улаан-Үдэ» гэһэн автомобильна харгы баридаг управлени энэ хугасаа соо эрхим һайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаряа мүн лэ үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Байрын гэрнүүдые барижа, ашаглалгада тушааха түсэбөө юһэн һарын туршада «Жилгражданстрой» трест, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлени, «Бурводстрой» гэжэ барилгын управлени болон бусад үлүүлэн дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта республикын капитальна барилгын гол эмхинүүд, онсолбол, «Главбурятстрой», «Бурятцелинстрой», «Бурятмежколхозстрой» гэхэ мэтэ түсэбтэ даабаринуудаа дүүргээгүй. Энээнһээ болоно бүхыдөө барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб хүсэндөө хүрөөгүй үлэбэ ха юм. Илангаяа үйлэдбэриин томо томо барилганууд дээрэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, мүнөө жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха «Бурятферммаш» заводой хоёрдохи ээлжээнэй барилга ехэ удааржа байна. Имагтал һүүлэй үедэ зарим тэды хэмжээнүүд абтажа байнхай, теэд жэлэй дүүрэтэр ашаглалгада оруулхын тула нилээд ехэ юумэн хэгдэхэ, нэмэлтэ хүсэнүүдые табиха зэргэтэй болоно. Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводые үргэдхэхэ хүдэлмэри хангалтагүй муугаар ябуулагдана. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой болон
эй үнэһэ хаяха, ехэ түхеэр
барилга урагшагүйгөөр
дана.

Мүн хүдөө ажахын бари
та ехэ дутагдалнууд
«Скотопром», «Свинопром»,
рятсельхозхимия» нэгэдэл
гол шухала барилганууд
капитальна һомололгонууды
лаха хэрэг хангалтагүй
зандаа. Хяагтын «Дружба»,
шүүрэй Калининай нэрэ
Мухар-Шэбэрэй «Загански
хозуудта үрэһэ сэбэрлэхэ
дагалха комплекснуудай
хэмһээ үлүүгээр удааржа ба

Республика доторнай
ажаһуудалай барилгануудт
сэд анхарал хандуулагд
Байрын гэрнүүдые ашаг
оруулха юһэн һарын түсэб
доо 79 процент дүүргэгдэбэ
талаар илангаяа «Бурятрем
«Бурятмежколхозстрой»
нүүд гээгдэлдэ оронхой.
дүүргэлтэ тус тустаа 27—5
цент болоод байна. Үхибүүд
хи зургаануудые бариха
гурбан кварталай туршада
цент, юрэнхы эрдэмэй һ
нуудые бариха түсэб оро
процент дүүргэгдээ. Комму
ажахын предприятинуудые
лалгада оруулха түсэб ор
33 процент дүүргэгдэбэ.

Ушар иимэһээ бүхыдөө
тальна барилгын хүдэлмэри
галтагүйгөөр ябуулагдана
мэдэрээд, эндэ бии байгаа
дундануудые усадхаха,
дээгүй асуудалнуудые дари
гэнөөр шиидхэхэ гээшэ м
шухала болоно. Нютагай
на, совет болон профсоюзай
низацинууд, ажахын хүтэ
лэгшэд эдэ бүгэдые нарин
хаража үзэхэ, барилгын
түргэдхэхэ талаар бүтэ
хэмжээнүүдые абаха ушарта
лоно бшуу. Энээнтэй хамта
хүшэр хүндэ үедэ барилгын
хинүүдэй һайнаар хүдэлхын
мүнөөнһөө бэлэдхэлэй хүд
ябуулха ёһотой. Энэмнай
салгатайшье, ехэшье хэрэг

Дондок Бизьлевич Семёнов—Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон. Энэ жэлдэ Дондок Бизьяевичай отарын хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа түлжүүлһэн байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Б. Семёнов.
С. БАЛДУЕВАН фото.

ГУШАН ЖЭЛДЭ МАЛШАНААР

Зунай хүхэ ногооной бэлшээриин хаһада даалгагдаһан үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүр нэмээхын түлөө тэмсэхэ гэһэн Яруунын районой «Комсомольский» совхозой малшадай гаргаһан уралые Сэлэнгын совхозой ахалагша малшан, ажалай ветеран Бадма Митаповна Митаповагай даадаг коллектив һайшаан дэмжээ һэн. Тиигэжэ тэдэнэр харууһалжа байһан хашарагуудаа үдэр бүхэндэ ханалгатай һайнаар, ехэл шадамараар адуулжа, таргалуулхын хойноһоо оролдоһон байна. Хэнэйшье мэдэһээр, ямаршье мал абаад үзөө һаа, харууһалалга, эдеэлүүлгын хүсөөр тобир тарган, ашаг шэмэтэй болодог гээшэ.

Бадма Митаповна гушаад гаран жэлдэ бүрин, хашарагуудые үбэл, зунгүй харууһална. Тэрэ ямаршье жэлдэ, хэды ган гасуур болоошье һаань, бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа ажаллахадаа, даалгагдаһан малаа гарза хоролтодо оруулангүй, тобир һайнаар ондо оруулдаг юм. Үнэн зүрхэнһөө оролдодог, эсэшэ сусашагүйгөөр ажалладаг эхэнэр гэжэ тэрээн тухай совхозой мэргэжэлтэд магтан хөөрэдэг.

Үнгэрэгшэ үбэл ахалагша малшан комсомолой гэшүүд Сүхэ-Баатар Балсанов Бимба Будажапов хоёртой ажаллаа һэн. Нёдондо малай эдихэ тэжээл тиимэ элбэгшье байгаагүй. Залуу үхэрнүүдтээ гол түлэб хэрһэгдэһэн һолоомо, үбһэ, талха тарянай зүйл эдюулээ. Тиигэжэ рационой ёһоор үгтэһэн тэжээлээ зүбөөр хубаарилан, шадал соогоо карбамид болон минеральна бусад зүйлнүүдээр шанаржуулаа, малаа бүлеэн уһаар ундалуулаа. Малайнгаа байра соохиие хододоо сэбэрээр, хуурай байлгахые оролдоо. Тиигэжэ үбэлэй һарануудта малайнгаа шэгнүүрые муу бэшээр нэмээжэ шадаһан байна. Жэшээлхэдэ декабрь-февраль һарануудта шэгнүүрыень 700—800 граммаар нэмээдэг байһан һаа, харин хабаршаг тээшэ тэжээлэй хоморшог болоходо, бурууннуудайнь шэгнүүрэй нэмэлтэ доошоо ороо һэн.

Мүнөө тэдэ үбэлжүүлһэн хашарагууд дээрэ 36 залуу мал нэмэжэ абаад, бүхыдөө 211 толгой болгожо, совхозой түбһөө 40 модондо Химнын-Сагаан гэжэ газарта харууһалжа байна. Эдэ үүлтэр һайтай хашарагуудайнь 100 толгой энэ жэлдэ худалдаанда ошохо юм. Тиимэһээ тэдэниие онсо һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Түрүүн малаа зунай бэлшээридэ абаашахадаа, шэгнэһэн, үбшэн, элүүрыень шалгаһан, үбшэнһөө һэргылхэ тарилга хүүлэһэн, һоно батаганаанһаа хамгаалхын тула угааһан байна. Тиигэжэ зунай элдин сагта хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүр суудхэдэ мянган граммаар нэмээжэ шадаа.

Мүнөө тэдэнэр малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ байна. Үхэрэйнгөө шэнэ байрые һайса дулаалаа, хото хорёогоо һэльбээ, заһабарилаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, даалгагдаһан малайнгаа шэгнүүр нэмээхын тула тус совхозой түрүү малшан схэтэ оролдожо ябана. Эдэнэй ашаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ ха юм.

Д. ДАРМАЕВ.
Сэлэнгын район.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

САЯНАЙ НЭГЭД

6,4 миллион киловатт хүсэтэй Саяно-Шушенска ГЭС-ые тойруулаад Саянай комплекс байгуулагдана. Элшэ хүсэнэй энэ томо барилга элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг һалбаринуудые суранзан мэтээр өөр тээшээ татадаг байна.

Промышленна хүсэ ехэтэй комплексын карта дээрэ Абакан, Саяногорск, Минусинск гэһэн гурбан точкые КПСС-эй XXVI съезд шиидхэбэринүүд дотороо тодорхойлһон байна. Эдэ гурбан хото Саянай нэгэдэлдэ ородог юм.

Хакасай автономито областиин захиргаанай түб Абакан хото хүрэебди.

— 1980 оной октябрьда областиин табин жэл гүйсөө һэн, — гэжэ КПСС-эй Хакасай областной комитедэй секретарь Владимир Толюпа хэлэнэ. — Табин жэлэй саада тээ түрүүшынгээ автомобильнууд болон тракторнуудые, һургуулинуудай ба больницануудай түхеэрэлгэнүүдые, токарна станогууд болон хэблэдэг машинануудые Соведүүдэй залуу республика иишэ эльгээгээ һэн. Түрүүшын хакас номууд эдэ машинанууд дээрэ барлагдажа гараа. Имагтал 1926 ондо хакасууд оорын үзэг бэшэгтэй болоһон юм. Партийна съездын шиидхэбэринүүд дотор бэшэгдэһэн «Саянай территориально-үйлэдбэриин комплексые саашадань хүгжөөхэ» гэһэн зорилго манай областьдо сэхэ хабаатай юм, — гэжэ обкомой секретарь хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Саянай ТПК-гай зуу гаран предприяти Хакасай газар дээрэ байгуулагдана. Тиин тэдэнэй эгээл томонь Абаканда юм.

...«Абаканвагонмаш» нэгэдэлэй генеральна директор Борис Егоровой кабинедһээ хэгдэжэ байһан барилга эли тодоор харагдана. Тала газарта урган болоһон заводой корпусууд холуур жэрылдэнэ.

— Нэгэдэл дүрбэн заводтой юм, мүнөө дээрээ хоёрынь лэ хүдэлнэ.—гэжэ директор тайлбарилна.

1976 оной февральда шэнэ предприяти түрүүшынгээ продукци бүтээн гаргаа һэн. Тэрэнь 10, 20 ба 30 тонно шэгнүүртэй контейнернүүдые зөөхэдэ хэрэглэгдэдэг түмэр замай платформо байгаа.

Платформо бүтэ
лөө завод ВДНХ-гай
медальда ба «Түм
транспорт-77» гэжэ
хоорондын выставк
дэлэлэй дипломдо
һэн. Удаань эндэ
най контейнернүүд
дэг болоо. Тиимэ
рээр ашаа зөөхэд
тай һайн юм.

...Нэгэдэлэй ахам
нолог Роман Тимаш
та контейнерэй
ябажа харанабди,
отолдог станогууд,
автомат-түхеэрэлгэн
гэлүүлжэ табигданха

— Контейнерые
лаһаань харахада,
шэнгеэр һанагдадаг.
үнэн дээрээ тон хү
хеэрэлгэ, хэрэгсэлнү
тоологдодог юм.
нарниаар бүтээгдэ

Түмэр замда,
лиин ба уһан замд
удаань дэлхэйн
наймаанай эрьесэд
һоо урид контейне
уласхоорондын ст
али болохо турша
гарадаг юм.

Абаканай заводу
хогдоһон мүнөө үе
кэ, орёо нарин ст
мэргэжэлтэдэй, шад
гэс хүдэлмэришэд
хүсэлые татадаг. Х
гаад залуу хүнүүд
шэнэ барилгада
байдаг. Контейнер
водто нэгэ иимэ «
бирягтай» хөөрэлдө

— Юрий Кузнецов
зургаадахи разряд
нүүршан хүм. — гэ
танилсаба.

— Хаанаһаа ерэ
— Украинаһаа.
— Гэр бүлэтэй
— Эндэ, Абакан
абааб.
— Үхибүүдтэй
— Мүноэ дээрээ
бүүтэйбди.

Эдуард Хидиеков
дөөндэ оролсоно. Т
гай хакас хүн.

— Абакандахи
лай комбинат һая
ерээб,— гээд, Эдуар
хилнэ.—Харин мүн
Кузнецовтой хүдэ
гэжэл шадабарниен
абаааб.

Хэзээ нэгэтэ гээгд
һан Россин бага
экономическа бари
гэнөөр хабаадуулаг

Юрий СИН
АПН-эй корреспо

БУЛТАНАЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОГШО

Итанцын леспромхоздо модо зөөлгэдэ жаран долоон жолоошод хүдэлдэг юм. Гол түлэб баян дүршэлтэй, мэргэжэлдээ дурлаһан зон. Һара бүриингөө түсэбтэ даабаринуудые заатагүй дүүргэдэг, нийтын хүдэлмэридэшье эдэбхитэйгээр хабаададаг. Гэбэшье, хэнэйшье мэдэһээр, модо шэрэдэг машинын жолоошод дуталдадаг гээшэ. Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организациин онсо анхаралда энэ асуудал табигданхай. Модо шэрэдэг машинын жолоошон, коммунист В. М. Здериглазовтай уулзахадаа, энэ асуудалые бидэ табяа һэмди.

—Модо шэрэдэг машинада жолоошон лэ бүхэн һуужа шадахагүй гээд һанадагби,—гэжэ Виктор Михайлович хөөрөө бэлэй. Олон дахин залуу хүбүүд бидэндэ ерээд тогтодоггүй. Ялхи болдогтой, годирхой ойн харгыгаар хүндэ ашаата автомашиные жолоодохо гээшэ нилээд хүшэр ха юм. Хододоо анхаралтай ябаха шухала.

Виктор Михайлович тус леспромхоздо арбан табан жэлдэ хүдэлнэ. Эгээн түрүүн залуухан хүбүүн гагнууршанаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Удаань сэрэгэй албанда мордоо. Албанһаа бусажа ерэхэдээ, түрэл болоһон коллективтээ бусаа һэн. Удангүй тэрэ жолоошодой курсада оробо. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй эсэгэ Михаил Николаевич, Юрий ахань жолоошодоор хүдэлдэг байгаа бшуу.

Һуралсалаа дүүргэжэ, жолоошоной үнэмшэлгэтэй болобошье, Виктор ашаганай автомашинада һуугаадхёогүй. Нүүдэл электро-гагнуурай түхеэрэлгэ тушаажа абаа. Гурбан жэл соо энэ ажалда хүдэлхэдөө, тэрэ ойн харгые гүйсэд шудалһан байха юм. Тиигэжэ нилээд дүршэлтэй болоһон хойноо 1972 ондо модо шэрэхэ автомашинада һуугаа.

—Энэ хугасаа соо хэды олон хүн намтай хүдэлөө юм, тоолохын аргагүй. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ табан хүн намтай хүдэлөө. Хүнэй зан абарида дадажа эхилээд лэ байхадамни, ажалһаа гаража ябашаха. Заримдаа тэдэниие аргадаха, ойлгуулхыешье оролдохо ушар байгаа, теэд хүнгэн ажал бэдэрдэг зониие бусааһанай хэрэгтэйшье юм гү даа,—гэжэ Виктор Михайлович голхоронгёор хөөрөө һэн.

Энэ жэлэй февраль һараһаа В. М. Здериглазовтай Виктор Константинович Пахомов хүдэлнэ. Дүршэлтэй жолоошон, ажалша бэрхэ хүн. Ямаршье үедэ гэнэдэхэ, мэгдэхэгүй экипаж болонхой. Халаанай, үдэр бүриингөө түсэбтэ даабариие гансашье дүүргэхэ бэшэ, мүн үлүүлэн дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр тэдэнэр хүдэлдэг. Тиигэжэ, жэшээнь, энэ жэлэй найман һара соо түсэбһөө гадуур 2605 кубометр гэхэ гү, али бүхыдөө 10605 кубометр модо зөөһэн байха юм.

Мүнөө Итанцын леспромхоздо модо зөөлгэ дээрэ томодхогдомол гурбан бригада хүдэлдэг болонхой. Эгээл түрүүлэн Иван Никитович Кузькин гурбан машиные хамтадхан, бригадна гуримаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Удаань Андрей Андреевич Помулевой бригада эмхидхэгдээ. Тэдэнэй һүүлээр Иннокентий Васильевич Михайлов табан машинаһаа бүридэһэн томодхогдоһон бригадые толгойлбо.

— Модо зөөлгэ дээрэ бригадна гуримаар хүдэлхэдэ, ашаг үрэнь ехэ байна,—гэжэ В. М. Здериглазов тэмдэглэнэ.— Удангүй энэ гуримаар булта хүдэлхэ байхабди. Бүри гурбаханшье хүниие хамтадхахада, ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлнэ ха юм. Модон ехээр зөөгдэдэг, техникэ һайнаар ашаглагдадаг, заһабарилгашье наринаар хэгдэдэг байна.

Яаралгүй намдуугаар, бодомжолон һуужа хөөрэхэдэнь, Виктор Михайлович Здериглазовые ажалдаа үнэхөөрөө дурлаһан, тэрэнэйнгээ хойноһоо үнэн зүрхэнһөө оролдодог хүн гээд ойлгохоор байгаа һэн. Ганса өөрөө амжалта түйлан һайнаар хүдэлхэ бэшэ, мүн гээгдэгшэдые дахуулан, коллективэйнгээ хамтын хэрэгэй түлөө эрмэлзэн хүдэлхэ гээшэ коммунистын нангин үүлгэ бшуу.

Прибайкалиин район.
Н. УГРЮМОВ.

Совет орон дотор

ШЭНЭ УУРХАЙНУУДАЙ НҮҮРҺЭН

СВЕРДЛОВСК. (Ворошиловградска область). В. Пинчугай хүтэлбэрилдэг бригадын амжалтын хүндэлэлдэ «Маяк» гэжэ шахто-управлени дээрэ улаан одон яларба. Жэлэй эхинһээ хойшо тэрэнэй толгойлдог коллектив хахад миллион тонно антрацит малтан абажа, Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэбэ.

Шэнэ уурхайнуудые түргөөр ашаглалга горнягуудай гол нөөсэ болоно. Түхеэрэлгэнүүдыень хабсаргажа байха үедэ хүдэлмэришэд шэнэ забойтой танилсадаг юм. Тэдэнэр геологическа эрхэ байдал, техникэ эртээнһээ шэнжэлжэ үзэдэг, олзоборилгын арга технологидо хубилалтануудые оруулдаг юм. Хэрбээ бусад бригадануудай хоёр долоон хоногто хүдэлһэнэй удаа проектнэ хүсэндөө хүрэдэг һаань, энэ бригада ашаглалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ тэрээндэ хүрэдэг.

В. Пинчугай бригада жэлэй дүүрэтэр үшөө 100 мянган тонноһоо бага бэшэ нүүрһэ малтан абахые шиидэнхэй.

ТУСХАЙ ГРАФИГААР

РАЙЧИХИНСК. (Амарай область). «Дальвостуголь» нэгэдэлэй Райчихинска уурхайн горнягууд табан жэлэй түрүүшын жэлэй шанга уялгануудые бата найдамтайгаар дүүргэнэ. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 40 мянган тонно нүүрһэ эльгээгээ. Алхалдаг экскаваторнуудай бригаданууд нүүрһэ малтаха талаар эршэмтэйгээр хүдэлнэ гэжэ ТАСС-ай корреспондент дамжуулна.

«1981—1990 онуудта нэмэл аргаар нүүрһэ малтан абалга хүгжөөлгые түргэдхэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлэн, горнягууд уурхайе шэнэдхэн һэльбэхэ хүдэлмэриие жэгдэ һайнаар ябуулна. Мүнөө жэлдэ нэмэлтэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулхаар хараалагдана.

ТАЛЫН ХОТО ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭНЭ

ЭЛИСТЭ. Энэ табан жэлдэ Хальмагай ниислэл хотын архитектурна түхэл шэнжэ горитойгоор хубилха байна. Элистын хоёр микрорайондо шэнэ түхэлэй, тэрэ тоодо 14 дабхар үндэр байрын гэрнүүд нэгэн доро баригдажа эхилээ. Нютагай сагай уларил хараада абтажа, тэдэнэй проект табигдаһан байна.

Байрын гэрнүүдэй шэнэ рэйонууд хадаа Москвагай «Гипрогор» институдай зохёоһон генеральна түсэбэй ёһоор тус хотые барилгын холын хараата программын хоёрдохи ээлжээн болоно. Худалдаа наймаанай түбэй, выставкын павильоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай, хэдэн һургуулинуудай байшангууд онсо шухаг проектнүүдээр бодхоогдоо. Микрорайон бүхэндэ худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комплекс байгуулагдахаар хараалагдана.

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгада онсо анхарал хандуулагдадаг. Промышленна предприятинууд, транзитна автомобилиин харгынууд хотын заха газарта баригдана. Байрын гэрнүүдые жабар һалхинһаа халхалхын тулада шэнэ сэсэрлигүүдые байгуулна.

Генеральна түсэбэй бэелүүлэгдэхэдэ, Элистын гэр байранууд болон хүн зон хоёр дахин шахуу олошорхо юм.

ҺУРГУУЛИИН КЛУБАЙ ДУРАДХАЛААР

ДУШАНБЕ. Гиссарска районой нэгэдэхи дунда һургуулиие дүүргэһэн хүбүүд, басагад ороной габшагай барилгануудай хүдэлмэришэдэй бүлэдэ нэмэжэ орохо юм. 50 гаран ахалагша классайхид барилгашанай, мелиораторай, метро баригшын мэргэжэлнүүдые шудална.

Һурагшадай мэргэжэлээ, ерээдүйдэ хүдэлхэ газараа шэлэхэдэнь, һургуулиин хани барисаанай клуб туһалдаг байна. Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагуудай техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудтай, томо барилгануудтай клубай гэшүүд бэшэг бэшэлсэдэг, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлнүүдые эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлдэг юм.

Һургуулиин клубуудай дурадхалаар хадата республикын 1500 түлөөлэгшэд Рязанска, Тульска, Ярославска, Горьковско областьнуудай училищада һурахые түрүүшынхеэ эльгээгдээ. Рогунска болон Байпазинска ГЭС-үүдэй, Таджигай алюминиин ба Яванска электрохимическэ заводуудай барилгада хүдэлхэ мэргэжэлтэдые техническэ мэргэжэлэй 70 һургуули бэлдэдэг байна.

ВЕТЕРАНУУДАЙ ХООР

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин АССР-эй Хүн зоной ажаһуудал хангалгын министерствын клубай дэргэдэхи дайнай ба ажалай ветерануудай хоор Агуу Октябриин ойн баярай урда тээ концертын шэнэ программа бэлдэбэ. Саяхан энэ коллективтэ арадай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоо.

Хүшэгын сэлигдэжэ, ветерануудай хоорой харагдахатай сасуу, альга ташалган зэдэлшэдэг юм. Урданай фронтовигуудай, энгэртээ орден, медальнуудые зүүһэн Хойто Осетиин солото хүнүүдэй сценэ дээрэ дуулажа байхада, үнэхөөрөө сэдьхэл хүдэлгэмэ байдаг.

Хоорто һонин намтартай хүнүүд үсөөн бэшэ. Түрүүшын үдэрһөө хойшо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнай ветеран З. Платонов хоорто ябалсана. Үнинэй фронтовик хүгжэм бэшэдэг, шүлэг зохёодог юм. Тэрэ 80 хүрэжэ ябабашье, хүнгэн сарюун зандаа. РСФСР-эй габьяата багша Е. Демченко, габшагай ажалайнгаа түлөө шагналнуудта хүртэһэн А. Виндзигин, М. Паук болон бусад хоорто олон жэл соо хабаадана. Урдын фронтовик, һайн дуранай искусствын эдэбхитэн П. Ельников хоорые хүтэлбэрилдэг.

Ородой ба гадаадын классика, хүдэлмэришэн ангида, партида, Лениндэ, арадуудай хани барисаанда зорюулагдаһан дуунууд хоорой репертуарта ородог. Хорин жэлэй туршада һайн дуранай артистнар фабрика, заводуудта, габшагай барилгануудта, полевой стануудта, һургуулинуудта, телевиденеэр мянгаад концерт харуулаа.

Хойто Осетидэ ажалшадай уран бэлиг хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Зохёохы хэдэн зуугаад кружок, хатарай ансамбль, арадай театр эмхидхэгдэнхэй. 50 мянга гаран хүн уран һайханай бүлгэмдэ хабаадалсадаг.

(ТАСС).

ХАНИНАРАЙНГАА ДҮ... ДҮРШЭЛЫЕ ХЭРЭГЛЭ...

ВОЛГОГРАД. Эндэхи таряашад кукуруза хуряажа дүүргэбэ. Доодо Поволжиин эгээл хүшэр хүндэ эрхэ байдалда кукуруза тарижа ургуулхада, ашатай туһатай байна гэжэ элирээ.

Тиин ган гасуур, хуурай зунай болоошье һаань, хаа хаанагүй үндэр баян ургаса ургуулагдаа. Волгоградай таряашадай шэнэ арга технологи хэрэглэхэдэнь, молдаван ханинарайнь дүй дүршэл туһалһан байна. Молдавиин кукурузашан Социалис Ажалай Герой С. Пармаклиин даадаг звено Михайловска районой Ильичэй нэрэмжэтэ совхозой кукурузашадые шефтээ абаһан байгаа. Тус ажахын эрхим механизатор Н. Стародубцев хабарай тарилгын түлэг ябаж
да Молдави, ошожо,
райнгаа дүй дүршэл
лаа һэн.

Шефүүдынь Ильи
рэмжэтэ совхоздо ер
хэ поли дээрэ мэрг
дабариин хэшээлнүүд
гэргэдэг һэн. Түрг
шэдэг сортнуудые
дэнь, хүрьһэнэй онс
болон сагай улари
байдалые хараада
кукуруза тарижа
хуряаха арга техно
хёон хараалхадань
һэн. Н. Стародубце
но гектар бүриһөө 50
центнер хуурай ороо
луулаа. Тус ажахыда,
садшье ажахынуудт
рузын орооһон тал
рянай зүйлнүүдтэ
нэмэлтэ болоно.

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЭ ГОРОДОЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОНОЙ ҺУНГУУЛИИН ЧАЙКОВСКО 18-дахи ОКРУГТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДЭЛ БАТАЛХА ТУХАЙ

...адай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай Буряадай АССР-эй ...ин 23, 24, 26, 57-дохи ...удай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно ...й Президиум нигэжэ ...бо:

...адай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой һунгуулиин Чайковско 18-дахи округой окружной комиссиие нийтын эмхинүүдэй ба ажалшадай коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ Налётов ... Филиппович — ... авиационно заводой тағагай инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Савченко Александр ...евич — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

...улиин окружной комиссиин секретарь Галактионова Татьяна Юрьевна — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүд:

Катникова Надежда Прокопьевна — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Конышева Анна Петровна — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Куштанов Валерий Николаевич — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Лусканова Мыдыгма Пагбаевна — Улаан-Үдын авиационно заводой хүүгэдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэд болон техническэ худэлмэрилэгшэдһөө.

Николаев Юрий Павлович — Улаан-Үдын авиационно заводой тағагай инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Пыхтункин Петр Андреевич — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Спиридонова Любовь Николаевна — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Эрдынеев Василий Найданович — Улаан-Үдын авиационно заводой цехэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 22.

...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...БАНСКЫН РАЙОНОЙ ҺУНГУУЛИИН ТРЕСКОВСКО 100-дахи ОКРУГТО ...РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ...ҢГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДЭЛ БАТАЛХА ТУХАЙ

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай Буряадай АССР-эй ...ин 23, 24, 26, 57-дохи ...удай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно ...й Президиум нигэжэ ...бо:

...адай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта ...хэ Кабанскын районой һунгуулиин Тресковско 100-дахи округой окружной комиссиие нийтын эмхинүүдэй ба ажалшадай коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ Сокови... ...колай Иванович — Сэлэнгын таряа бэлэдхэлэй предприятиин худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Антонов Степан Иванович — Никольско промкомбинадай худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин окружной комиссиин секретарь **Суворова Валентина Яковлевна** — Бэрээнэй дунда һургуулиин багшанар болон техническэ худэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүд:

Выскубов Василий Федорович — Кабанскын районой коммунис организациһаа.

Залуцкий Иннокентий Михайлович — «Байкальское» туршалга үйлэдбэриин ажахын худэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа.

Ипатова Ольга Ивановна — Бэрээнэй дунда һургуулиин багшанарай болон техническэ худэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Купцова Руслана Ермильевна — «Байкальское» туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын худэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа.

Разгильдеева Федосья Прохоровна — гүрэнэй эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай Кабанскын районно организациһаа.

Сорокин Владимир Павлович — Зүүн Сибириин түмэр харгын Сэлэнгэ станциин контактна сетиин дистанциин худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Темникова Мария Николаевна — таряа бэлэдхэлгын Сэлэнгын предприятиин худэлмэришэд болон алба хаагшадһаа.

Шашина Татьяна Тимофеевна — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай Кабанскын районно организациһаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 22.

...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...БАНСКЫН РАЙОНОЙ ҺУНГУУЛИИН ПОСОЛЬСКО 105-дахи ОКРУГТО ...РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУН...УЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДЭЛ БАТАЛХА ТУХАЙ

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай Буряадай АССР-эй ...ин 23, 24, 26, 57-дохи ...тьянуудай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно ...й Президиум нигэжэ ...бо:

...адай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Кабанскын районой һунгуулиин Посольско ...ын округой окружной ...ие нийтын эмхинүүдэй ба ажалшадай коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ Гри... Александр Андреевич — Кабанскын районой ...нис организациһаа.

...улиин окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Попова Альбина Пет... — Тимлюйн цементнэ ...й худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

...улиин окружной комиссиин секретарь — Ши... Лидия Ивановна — Минлесдревпромой УРС-ын худэлмэришэдые хангалгын таһагай худэлмэришэд болон алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүд:

Антонов Сергей Владимирович — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай Кабанскын районно организациһаа.

Герасимова Галина Васильевна — «Байкальское» туршалга - үйлэдбэрилгын ажахын худэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа.

Ивенкова Мария Степановна — нийтын эдеэ хоолой Управлениин Каменска конторын худэлмэришэд болон алба хаагшадһаа.

Ильков Владимир Федорович — «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй Большереченскэ загаһа үсхэбэрилгын заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Павлов Алексей Дмитриевич — Каменскын 2-дохи дунда һургуулиин багшанар болон техническэ худэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Пименов Валерий Кириллович — хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай Кабанскын районно организациһаа.

Попова Галина Михайловна — «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй Кабанскын загаһанай заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Попова Людмила Петровна — загаһа олзоборилгын «Байкал» колхозой колхознигуудһаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 22.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

МАНАЙ общестывын материальна болон оюун ухаанай баялигуудые арьбадхаха, арадай ажаһуудалые һайжаруулха зорилготой экономическа болон социальна хубилалтануудай гайхамшагта түсэбүүдые КПСС-эй XXVI съезд хараалһан байна. Асари ехэ ба харюусалгатай гол шухала асуудалнуудые хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй урда парти табяа.

Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ таряан болон мал ажалай шэглэлтэй Мухар-Шэбэрэй районой колхозууд болон совхозууд өөрынгөө хубитые оруулха зэргэтэй. Тиимэһээ бидэ—библиотекарьнууд соёл-гэгээрэлэй худэлмэриин элдэб олон шэнжэнүүдые ба онол аргануудые хэрэглэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй даабарине дүүргэхын түлөө тэмсэхэ, эрдэм-техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ туһалха ёһотой болонобди.

Би өөрөө Мухар-Шэбэрэй түбэй гуримаар худэлдэг библиотекын хүдөө ажахын секторые даажа абанхайб. Тиимэһээ минии худэлмэри хүдөө ажахын һалбаритай нягта холбоотой юм. Нэн түрүүн хаишан гэжэ энэ холбоо байгуулдаг тухайгаа хөөрэжэ үгэһүү. Район дотор хүдөө ажахын литературые ба научно-техническэ мэдээсэлнүүдые олоной дунда нэбтэрүүлхэ координационно нийтэ түсэбэй ёһоор, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ туһаламжа хүргэхэ зорилготойгоор бидэ хүдөөгэй бусад библиотекэнүүдтэй хамта ажалланабди. Районой хүдөө ажахын эмхи зургаанууд, «Ленинэй зам» гэжэ манай районно газетын редакци, «Знание» бүлгэмэй лекторнуудай бүлэг энэ түсэбые табилсаһан байна. Нигэжэ бидэ хүдөө ажахытай нягта холбоотой эмхи зургаануудай хүсэнүүдые элсүүлнэбди. Элдэб онол аргануудые хэрэглэн, арад зоной ажалай агууехэ үг зорилгые болон тэмсэлые хүн зондо зохидоор ойлгуулха, һайн һайхан үүсхэлнүүдыень дэмжэхэ гэжэ оролдонобди. Районой хүдөө ажахын управлениин партийна организацитай, совхозуудай дирекцитэй ба колхозуудай управлениинүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдөө ажахын секторэй болон хүдөөгэй библиотекэнүүдэй ажал ябуулга эрхилэгдэнэ. Мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ болон худэлмэрилэгшэдтэ туһалдаг, залуушуулай ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэн олохо ябадалда онсо анхарал хандуулдаг байнабди. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ туһаламжа хүргэн, олон тоото хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ арга боломжонуудые түбэй гуримаар худэлдэг библиотекэ олгоно гээшэ.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые» олоной дунда нэбтэрүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын секторэй болон хүдөөгэй бусад библиотекэнүүдэй худэлмэридэ онсо һуури эзэлнэ. «Съездһээ съезд хүрэтэр», «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула», «Мал ажахы—габшагай һалбари» гэһэн политическэ уншалганууд манай библиотекэнүүдтэ үнгэрөө юм. Ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые, ажалай алдар солын календарьнуудые, «Сахилгаануудые», «Дашалхы хуудаһануудые» бидэ гаргажа, хонишодой байрануудые, полевой станууд, һү һаалиин фермэнүүдые гэсонобди.

Тэжээл бэлэдхэлгын харюусалгата хаһа соо малшадые, механизаторнуудые комплексно гуримаар хангаха гэжэ оролдонобди.

«Хүбэриг хилээмэн—таряашанай гарта» гэһэн гаршаг доро эмхидхэгдэһэн шэнэ литературын выставкые хүдөөгэй ажалшадта зорюулһан байнабди. Нийтын малай үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулдагбди. Һарын 1—2 дахин районой малшадай 314 точконууд библиотекээр хангагдана. «Мал ажахын харюусалгатай хаһа—үбэлжэлгэ» гэһэн гаршагтайгаар номуудай выставкэ һаяхан эмхидхэгдээ.

Ажахын онсо һалбарине, уншагшадай эрилтые элирүүлэн, литература бүридхэн суглуулнабди. «Ехэ тэжээл — үбэлжэлгын амжалта», «Нийтын малай үбэлжэлгэ—малшадай шалгалта» гэһэн номуудай нүүдэл выставкэнүүдые мүнөө үедэ эмхидхэнэбди.

Район дотор хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдые болзор соонь, һайн шанартайгаар хангадаг библиотекэнүүд тухай хөөрэхэ дурамни хүрэнэ. Хара-Шэбэрэй библиотекые даагша Н. П. Полянская хүдөөгэй ажахын үйлэдбэридэ туһаламжа хүргэн, элдэб һонин хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ. «Үнэн сэхэ ажалда—нэрэ хүндэ ба алдар соло» гэһэн ажалай геройнуудай үдэшые ехэ һонёор эмхидхээ юм. «Механизаторай үдэр», «Малшанай үдэр» гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ.

«Тэжээл бэлэдхэлгэ—бүгэдын хэрэг». «Шэнэ түрүү онол аргануудые—хонин ажахыда», «Залуу һаалишанда» гэхэ мэтын һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые Хонхолын библиотекэ үүсхээ.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтын бэлиг шадабарине дээшэлүүлхэ асуудалда бидэ ехэ анхарал хандуулан, «Мэдээсэлэй үдэрнүүдые», «Мэргэжэлтын үдэрнүүдые», аман журналнуудые, конференцинүүдые үнгэргэнэбди. Жэшээлхэдэ, «Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд», мүн нийтын малай үбэлжэлгын бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан аман журналнуудые Түгнын библиотекэ (даагшань Н. А. Иванова) эмхидхэһэн байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадта зорюулагдан, уншагшадай конференци болоо юм. Хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлэй булангууд библиотекэнүүд соо байгуулагданхай. Шаралдайн библиотекын (даагшань М. С. Иванова) иимэ булан бултанай анхарал татадаг юм. «Забайкалец» совхозой худэлмэришэдэй социалис мүрысөөнэй дүримүүд, XI табан жэлэй түсэб, «Минии худэлмэридэ ном ямар туһа хүргэнэб?», «Галуунай мяханай үйлэдбэрине дээшэлүүлэе» гэһэн библиотечнэ плакадууд, ажалай түрүүшүүлэй фото-зурагууд, Н. Н. Евдокимовагай хүтэлбэрилдэг галуушадай бригадын, һаалишан Е. С. Золотаревагай, хонишон А. А. Калашниковагай дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн эндэ оруулагданхай.

«Ехэ һүнэй түлөө», «Мэргэжэлтэн ба ном» гэжэ нэрлэгдэһэн уншагшадай заочно конференцинүүдэй материалнууд «Ленинэй зам» газетын хуудаһануудые дээрэ толилогдоо һэн.

Һаяхан «Районой тарялан дээрэ — ипатовска онол арга» гэһэн уншагшадай заочно конференци үнгэргэгдэбэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхи зургаануудые түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулха асуудалые научно-техническэ мэдээсэлэй (НТИ) кабинедүүд болон бюро шиидхэн худэлмэрилнэ гээшэ. Манай районой хүдөө ажахыда шэнэ 20 онол арга нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагданхай. Тэдэнэй 10-ниинь мүнөө үедэ район дотор хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй.

Би өөрөө Л. Н. Карташовой «Машинаар үнеэ һаалгые хиналта», Ю. С. Сизимовэй «Тугалнуудые тэнжээлгэ» гэһэн номуудаар хөөрэлдөө үүсхэһэн байнаб. Хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ методическа болон практическа туһаламжаяа түбэй библиотекын худэлмэришэдтэй хамта үзүүлнэбди. НТИ-гэй бюрогой түсэблэлгэдэ, худэлмэридэ элэбхитэйгээр хабаадагшаб. Тиимэһээ хүдөө ажахыда зорюулагдаһан шэнэ номуудые һайн мэдэхэ ёһотой болоноб. «Таряа хуряалгын ба тэжээл бэлэдхэлгын үедэ библиотекэнүүдэй туһаламжа», «Нийтын малай үбэлжэлгын үедэ библиотекэнүүдэй худэлмэри» гэһэн бэшэгүүдые, консультацинуудые, дурадхалнуудые библиотекын хүдөөгэй филиалнуудта эльгээнэбди.

Бидэнэй хэһэн ажал хэрэгүүд һайн үрэ дүнгүүдээ харуулна. Манай библиотекын түбэй гуримаар худэлжэ эхилһээр, хүдөө ажахын литературые хүн зон 1,5 дахин олоор уншадаг болоо. Энэ хадаа 48312 хэһэг болоно.

Харин XI табан жэлэй эсэстэ 56 мянган хэһэг болгон, хүдөө ажахыда зорюулагдаһан литературые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ зэргэтэйбди.

Нийтын малай үбэлжэлгын үедэ эршэтэйгээр худэлжэ, болзор соонь, һайн шанартайгаар хүдөөгэй ажалшадые хангаха гээшэ бидэнэй гол уялга мүн. Тиимэһээ бидэндэ харюусалгатай хаһа эхилбэ...

Л. ПОЛЯНСКАЯ,
Мухар-Шэбэрэй түбэй библиотекын хүдөө ажахын секторые даагша.

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша, республикын шангай лауреат Геннадий Васильев агуу ехэ Ильич багшын образые буряад скульптурада байгуулха гэжэ үнинэй бодомжолжо ябаһан юм. Мүнөө тэрэ хүсэлөө бэелүүлжэ байһыень тус зураг дээрэ харанат.

УЛААН-ҮДЭ:

УРДАНЬ, МҮНӨӨДЭР, ҮГЛӨӨДЭР

Дээдэ-Онгостойдо — Забайкалиин арадуудай соёлой ба ажаһуудалан этнографическа музейдэ «Верхнеудинск фото-зурагуудта» гэһэн һонирхолтой выставкэ нээгдэбэ гэжэ уншагшадта мэдээсэгдэһэн байха.

— Тус выставкые нээхэдээ, Улаан-Үдэ хотынгоо түүхэтэй хүн зониие танилсуулха зуураа, мүнөө саг тухайдань, мүн үглөөдэрэйнь ажабайдал тухай уридшалан дуулгаха гэһэн үг зорилгонуудые хараалһан байнабди, — гэжэ музейн научна худэлмэрилэгшэ Г. С. Митыпова тодорхойлно.

Верхнеудинск хотын соёл ба ажабайдал 1905 он хүрэтэр фото-зурагууд соо эндэ харуулагданхай.

Түрүүн оромсоороо, түрэл хотынгоо анхан байгуулагдаһан тухай түүхэтэй танилсанабди. 1666 ондо Сэлэнгын эрье шадар хасагууд үбэлжөөнэй байра бариһан байна гэжэ олон схемэ-зурагууд гэршэлнэ. Үндэр сагаан, шулуун гэрнүүдээр бүрхөөгдэһэн мүнөө үеын тэрэ эрье бидэнние һонирхуулна.

Тиихэдэ урданай сагай үйлсэнүүд схемэ, мүн фото-зурагууд соо харуулагданхай, нэрэнүүдынь тэдэнэй ажабайдалые элирхэйлнэ. Жэшээлхэдэ, Сенная гэһэн үйлсэдэ үбһэ худалдадаг байгаа. Урданай сагай гэрнүүд эзэн тухайгаа домоглоно. Купец Фроловой, интеллигент Н. Н. Бурлаковой болон бусад хүнүүд, гоё үндэр гэрнүүд һонирхолтой.

Верхнеудинск хотын худалдаа наймаанай хүгжэлтэтэй музейн хоёрдохи зал танилсуулна.

1790 ондо Верхнеудинск хотын герб бии болоһон байна. Энэ зал соо худалдаа наймаанай гэрнүүдтэй, магазинуудай рекламануудтай танилсанабди. Мүн энээн тухай олон тоото экспонадууд, аяга амһартанууд, худалдаанай зүйлнүүд гэршэлнэ. Тэрэ сагай элдэб үнгын бүдүүд, ногоон сай, аяга амһартанууд болон бусад зүйлнүүд бултанай анхарал хандуулна. Верхнеудинск хотодо жэлэй 2 дахин яармаг үнгэргэгдэдэг байгаа гэжэ эндэһээ мэдэжэ абанабди. Фото-зурагууд дээрэ худалдаа наймаанай бишыхан алаабхинууд харуулагданхай. Россиин олон тоото хотонуудтай Верхнеудинскын наймаашад худалдаа наймаанай барисаатай байгаа гэжэ Гунсыма Сандаковнагай хөөрөөнһөө мэдэбэбди.

Тэрэ үеын соёлой, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын зургаануудай хүгжэлтэ тухай һонирхолтой фото-зурагууд, номууд болон бусад экспонадууд домоглоно. 19-дэхи зуун жэлдэ нийтын 1 библиотекэ, хотын 1 училищи, 1 больница Верхнеудинск хотодо тоологдодог байгаа. Урданай ажабайдалые харуулһан фото-зурагуудай хажуугаар мүнөө үеын библиотекын, «Юбилейный» гэжэ универмагай болон бусад эмхи зургаануудай фото-зурагууд олон.

Урдандаа сүлөөтэй сагаа хаишан гэжэ хотынхид үнгэргэдэг байгааб гэжэ 3-дахи зал соо ороходоо мэдэнэбди. Театрта дуратайшуулай һайн дурааараа эмхидхэһэн зүжэгүүдэй соносхолнууд олоной анхарал татана.

Шэл хайлуулдаг, модо тайрадаг, талха татадаг заводуудай фото-зурагууд, тэдэнэй бүтээһэн зүйлнүүд бидэнние ехэтэ һонирхуулаа.

Верхнеудинск хотодо түмэр харгыгаар түрүүшын поезд 1904 оной сентябрийн 5-да ерэһэн юм байна. Харин БАМ-ай харгыгаар ерэһэн түрүүшын поезд тухай мүнөө сагай фото-зурагые харахада, ехэл һонин.

19-дэхи зуун жэлэй нийтэ-политическэ ажабайдалтай, революционно хүдэлөөнэй түрүүшын ажал ябуулагшадтай мүн эндэ танилсанабди. «Байкальская струя», «Верхнеудинский листок» гэһэн тэрэ үеын газетэнүүд худэлмэришэд тухай хөөрэнэ. РСДРП-гэй Верхнеудинскын бүлэгэй гэшүүдэй революционно ажал ябуулга тухай фото-зурагууд, тэдэнэй бэшэгүүд түүхэлнэ бшуу. Тэрэ үеын япон уран бэлигтэнэй бүтээһэн фисгармони экспонадууд сооһоо бултанда һайшаагдана. Мүнөө үеын оперо болон баледэй академическэ театрай ажал ябуулгые харуулһан фото-зураг манай үеын искусствын хүгжэлтые эли тодоор гэршэлнэ.

«Верхнеудинск фото-зурагуудта» гэһэн тус выставкэ музейн городской комплексын урданай гэр соо байгуулагдаа. Энэ комплексын материалнуудые суглуулһан, тэрэнние даагша А. Д. Жалсараев энэ выставкые нээхэ худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Нэгэдэмэл музейн жасын, үнинэй мэдээжэ мастернуудай буулгаһан фото-зурагууд болон бусад экспонадууд эндэ хэрэглэгдээ юм.

— Энэ выставкые нээхын тула ехэхэн худэлмэри ябуулагдаһан. Һуурин зоной түлөөлэгшэдтэй хэдэн удаа хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө, научна худэлмэрилэгшэд олон литературые үзэһэн, уншаһан байна, — гэжэ Г. С. Митыпова хөөрэнэ.

«Сэлэнгэ» гэжэ 12 дабхар гостиницын схемэ Улаан-Үдын үглөөдэрые харуулна.

Түрэл хотомнай өөрынгөө түүхые бидэндэ туужалба, тэрэ тууҗыень бидэ һонирхон шагнабабди гэһэн мэдэрэлтэйгээр выставкэһээ гаража ошоо һэмди.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

БҮДҮҮЛИГЭЭР ХАМААРХЫЕНЬ БОЛЮУЛХА

НЬЮ-ЙОРК. Зүүн-Урда Азиин оршон байдал заһаруулхын тула, шахардуу байдал ба зүришэлдөө үүдхэдэг эхин шалтагаануудые түбхын түрүүн зайсуулха, тусхайлан хэлэбэл, — эндэхи нютагай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ империалис, ээрхэн зонхилхы хамааралгые болиулха шухала байна, — гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVI сессидэ Холбоото Штадуудай ба Хитадай баадхаһан, «Кампучиин асуудал» гэдэгээр болоһон дискуссиин үедэ олохон делегацинуудай түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

ООН-ой тугаар халха хэжэ, Кампучиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралгала хуулита болгохо гэһэн США-гай ба Хитадай һанаашалгые ГДР-эй түлөөлэгшэ Г. Отт эрид шангаар шүүмжэлбэ.

«Кампучиин асуудал» гэдэгые Кампучиин арадай ба правительствын дура хүсэлдэ харшаар, тэдэнэй хуулита түлөөлэгшэдэй хабаадалгагүйгөөр зүбшэн хэлсэлгэ — бээ даһан, бүрин сүлөөтэ гүрэнэй — Кампучиин Арадай Республикын хэрэгүүдтэ сэхэ хамаарһан, ООН-ой уставые бүдүүлигээр эбдэһэн болоно, — гэжэ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг СССР-эй түлөөлэгшэ О. А. Трояновский мэдүүлбэ.

Хитадай түлөөлэгшын хэлэһэн үгэ үргэлжэдөө худал хуурмаг байна, хардалга гүрдэлгэ болоно. Полпотынхидта, кхмерэй хархис шаара шабхаруугай бусад бүлэглэлнүүдтэ Хитадай зүгһөө үргэн дэмжэлгэ саашадаашье үзүүлхэ һанаатай байһан тухайда Пекинэй түлөөлэгшэ сэхэ мэдүүлээ.

ФРАНЦИИН КОМПАРТИИН ПОЛИТБЮРОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. Амгалан байдал, буу зэбсэгүүдые хуряаха түлөө Европодо дэлгэрһэн хүдэлөөн улам ехэ дэлисэтэй боложо байнхай гэжэ Франциин Компартиин гаргаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Коммунистнуудые, социалистнуудые, социал-демократуудые, профсоюзуудай, бусад олониитын политическэ эмхинүүдэй гэшүүдые нэгэдхэһэн энэ хүдэлөөн улам үргэдэжэ байһые ..., Рим, Лондон, Мадрид, Афины ба Брюссельдэхи ехэ жагсаалнууд гэршэлнэ. Ядерна зэбсэгэй нөөсэнүүдэй саг үргэлжэ нэмэжэ байһан ушар, илангаяа буу зэбсэгүүдые бүри ехээр үрдилдэн түхеэрхэ гэһэн президент Рейганэй аюултай шиидхэбэринүүд олон миллион французуудые һанаата болгоно гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Амгалан тайбан байдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө октябриин 25-да Францида болохоёо байгаа нийтэ-национальна жагсаал арад түмэнэй үргэн ехэ хүдэлөөе бүри эдэбхитэй болгохо байха гээд ФКП-гэй Политбюро тусхайлан тэмдэглэнэ.

Тус жагсаал амгалан байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ францууз арадай үшөө нэгэ ехэ хубита болохо байһыень тэрээндэ бэлэдхэлэй амжалта гэршэлнэ. Энэ хэмжээ ябуулгын Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ Франциин дүүргэхэ ёһотой үүргэдэ таарамаар, үнэхөөрөө үргэн ехэ дэлисэнүүдтэй болохынь тула шадагдаха бүхы юумэ хэхэ шухала гэжэ ФКП-гэй Политбюро тоолоно.

ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

САН-ХОСЕ. Сальвадорһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрөлгын фронтын (ФНО) отряд Сан-Сальвадорһоо хойгуур оройдоо 10 километртэ байдаг Сан-Лоренсодо амжалтатай ябуулгануудые хэбэ. Патриодууд гурбан часай турша соо тулалдаһанай һүүлээр, олон сэрэгшэдтэй гарнизониие городһоо намнаад, тэндэ хүнтын телевизионно хэлхээ холбооной шухала оанрые һандаргаһан байна.

Сан-Сальвадорһоо зүүн-урдуурхи Усулутан департаментда бүһалгаалан бодогшод хүнтын һүүлэй үеын эгээн ехэ хэмжээтэй мүрдэлгэтэ ябуулгануудай нэгэндэ эсэргүүсэн тулалдажа байнхай. Авиаци, танкнуудаар, хүндэ артиллереэр дэмжэгдэһэн 2,5 мянга хүлһэн солдадууд тэндэ дайлалдаһан байна. США-гай «советнигүүд» мүрдэгшэдые хүтэлбэрилнэ, — гэжэ ФНО-гой командованиин ээлжээтэ мэдээнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Американ «ногоон оройбшо малгайтадтай» вьетнамска дүй дүршэлые дабтаһан сэрэгшэдэй зэрлиг ябуулганууднаа хохидогшо департаментын амгалан таряашадта яаралтай туһаламжа үзүүлхыень Уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмые патриодуудай «Венсеремос» гэжэ нюуса радиостанци уряалба.

КАМПУЧИДА ЭСЭРГҮҮ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

ПНОМПЕНЬ. Таиландын сэрэгшэд Кампучиин хилэ дээрэ зэбсэгтэ харата добтолгонуудые хэжэ, НРК-гай бүрин сүлөө ба газар дайдын бүрин байлгые бүдүүлигээр эбдэнэ. СПК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Таиландын артиллери Кампучиин хилэ шадарай районуудые ходо буудажа, энэ оронoй газар дайда хударПолпотын бандануудай нэбтэрэн оролгые халхалан хамгаалха зорилготой байна. Таиландын ВВС-эй самолёдууд Кампучиин агаарай дайдые дабана, мүн сэрэгэй суднанууд тэрэнэй харьяата уһа руу добтолон орено.

Хилын харуулшад ба нютагай хүн зон хилые дабагшадта эрид шанга харюу үгэнэ гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

...ОДОТО БАЙДАЛЫЕ ХАРААДА АБАҺАНАЙ ҮНДЭҺӨӨР

МЕХИКО. Холбоото Штадай зүгһөө дэмжэгдэдэг ...лхы, хархис засагта ...үүсэн арад зонойнь ...жэ байһан өөрынгөө ...доторхи зүришэлдөө тухае политическэ гуримаар зайсуулха хэрэгтэ Сальвадорой революционно ...нууд бүрин эрхэтэйгээр хабаадаха ёһотой гэжэ Мексикын президент Хосе Лопес Портильо, албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Франциин президент Франсуа Миттеран дахинаа лаблан мэдүүлбэ.

Мексикын ниислэлдэ болоһон олоной митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Франсуа Миттеран нигэжэ тэмдэглэбэ: «Сүлөөрхын тула буу барижа бодогшодые хуули буса ябуулга хэгшэд гэжэ соносхон, эрхэ сүлөөень хаһахаар һэдэдэг хүнүүдые эрид шууд буруушаанабди гэжэ Мексикэ ба Франци залан шууд мэдүүлнэ». Тэрэшэлэн «Хойто, Урда зүгэй оронууд» гэһэн хөөрэлдөөнэй хэм соо уласхоорондын экономическа асуудалнуудаар хэдэн капиталис ба хүгжэжэ байгаа оронуудай гүрэнүүдэй, правительствануудай толгойлогшонорой октябриин 22-то Мексикын Канкун олтирог дээрэ нээгдэхэ зүблөөндэ хабаатай асуудалнуудые президентнүүд мүн лэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Гунга ЧИМИТОВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

ХҮНЭЙ НАҺАН

Байса хабсагай үндэртэй
Баян-Улаанайнгаа оройдо
Уйдхар-гунигаа тараажа,
Удаан һууһам һанагдаа

Тэршээ дошхон наһанайм
Тэрэ холын уршагууд
Сээжэ зүрхыем бажуужа,
Сээрэлхүүлһээр үнинэй һэн.

Хүнэй наһан богонил даа,
Хэды тиимэ богониш һаа.
Мууе һанаха, хэхэдэ.
Мүндуурхахада хүрэхэл ха.

Харин үндэр хэрэгээр
Хамаг зоноо баясуулха
Забда сүлөө олонгүй
Залнрiпоо һаа. хэсүүл ха.

Һаруул сэлмэг наран дор
Һайхан сэдьхэл сэдьхэжэ.
Арад киитын түлөөдэ
Ажаһуухада гоёл даа.

ЗОРИГЖОЛ

Доторһоо би дулаанаар
Домогложо, татуулан,
Хүжэ ногоон Түгнэеэ
Хүхын дуунаар эрьебэб.

Уужам талам һэрюухэн—
Урма баяр түрүүлнэ.
Сэбэр агаар нэмүүхэн—
Сэдьхэлыем үргэнэ.

Ара хүтэлые бүрхөөмэ
Азаргаар адуунай
түбэрөөн
Шэхэнэйм шнир боложо,
Шэнэ бодол түрүүлнэ.

Оньһото машина техникын
Ордоһото хүнхинөөн.
Хүдэр бата хүнүүдэй
Хүдэлмэриин шэнэ абьяас

Хүгжэм болон соностоо.
Үдэр бүри намдатнай
Үсөөхэн лэ хүртэдэг
Зоригжолой долгин соо
Зохёолоо би бэшэнэб.

ЖАРГАЛ

Уһанай үер... Уһанай
эрьюулгэ..
Урасхал мүн лэ
аймшагтай.

Ажабайдалай мүнхэ
эрьюулгэ..
Аюулынь эндэ бага алтан?
Аюул олон, гансал
аюулһаа

Ажабайдал бүридэдэггүй.
Жаргал яагааб? Хүндэ
заал һаа
Жабхалан саг үзэгдэхэ лэ.

Аюулай урда байжа
үгэнгүй,
Аюулһаа һүрдэн заашье
айнгүй,

Золойнгоо түлөө
тэмсэхэһээ һайхан
Зорилго манда байхагүй.

Газаа далайн долгин дээрэ
Гансаарханаа бэшэ хадаа
Зоной дунда нүхэд соогоо
Золтой ябахамнай
мүнхэхэн даа

Үгтэһэн энэ ганса наһандаа
Үнэн сэхэл ябаа хада,
Ямарш аюул—аюул бэшэ.
Ямарш хаалта дабагдаха.

ЕРЭЭДҮЙ

Борьбо дээрээ бордойжо,
Боро гэгшээр үдөөлши.
Эрхэлхые, инагни,
Эгээн үсөөн үзөөлши.

Зоболонгоо дабаһан хүн
Зол жаргалда хүрэдэг.
Алиниинь шье наһан соо
Адли тэгшээр үгтэдэг.

Ерээдүйшни, амарагни,
Ехэл һаруул байха даа.
Наһанайнгаа нүхэртэ—
Намдаа шимни найда даа.

МОСКВА ШАДАР БОЛОҺОН ТУЛАЛДААНАЙ 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХЭТЫН ХЭТЭДЭ МҮНХЭ...

Фашис дээрмэшэд Эхэ ороноймнай ниислэл хотые 1941 оной намар, үбэлэй хүйтэнэй болохоһоо урид эзэлхын тула, тэдэнэрэй өөһэдынь багсаамжалгын ёһоор, дайнай хуби заяае дары шиидхэхэ хүсэлтэйгөөр «Тайфун» гэжэ нэрлэгдэһэн операци бэлдэһэн байгаа. Энэнэйнгээ хэды ехэ аюултай байһыень фашис командовани тухайлжа, зүүн фронт дээрэ байһан бүхы сэрэгэйнгээ 42 процентые (1800 мянган солдат болон офицер), артиллери ба миномёдуудай 33 процентые (14000 гаран), танкнуудайнгаа 75 процентые (1700) Москва тээшэ шэглүүлһэн байна.

Совет талаһаа гурбан фронт ниислэл Москва хотоёо хамгаалан бодоо. Тиигэбэшье гурбуулан хамта дайсадһаа хүнэй тоогоор 1,4 дахин, танкаар — 1,7, буу зэбсэг болон миномёдоор — 1,8 самолёдоор 2 дахин үсөөн бэлэй. Иимэ байдалда Москва шадарай тулалдаан эхилээ.

Эхэ ороноймнай ниислэл хото бата бэхи хэрэм болоод байгаа. Ноябрь һарын тэн багаар фашис булимтарагшад хүсэеэ бүри ехээр элсүүлжэ, Москвае заатагүй эзэлхэ гэжэ шиидээд, галзуурһан арьяатан шэнгеэр дахинаа добтолоо. Улаан Армиин зүгһөө Волоколамск шадар дайсадта гайтай шанга харюу үгтэбэ. Генерал-лейтенант К. К. Рокоссовскиин 16-дахи армиин бүридэлдэ ородог байһан генерал-майор И. В. Панфиловай 316-дахи стрелково дивизи, генерал-майор Л. М. Доваторай кавалерийскэ корпус болон бусад частьнууд энэ участогта татагдаһан байгаа.

Би гвардейскэ морин сэрэгэй 2-дохи корпусой ветеран байһан хадаа частиингаа Москвае хамгаалгада хабаадаһан, гитлеровецүүдые бута сохилсоһон тухай хөөрэхэ һанаатайб.

Доваторай кавалеристнүүд Волоколамска шоссей дээрэ дайсанай танкова, ябаган сэрэгшэдэй добтолгые зогсоожо, өөһэдөө добтолгодо орожо, фашистнуудые техникэтэйнь хюдажа ороо һэн. Доваторовецууд дайсадай урдаһаа һүүлшынгээ арга боломжые гамнангүй тулалдаа. Тэрэ үеын 37-дохи кавполкын командир, мүнөө амиды мэндэ ажаһуужа байһан полковник Антон Иосифович Ласовский тэрэ үеые дурсахадаа, иигэжэ хөөрэдэг: «1941 оной ноябриин 16-най үглөөгүүр морин сэрэгшэдэй байһан газарта авиабомбо, снарядууд тэһэржэ эхилбэ. Ойлгохын аргагүй шууяан, тэһэрээн болобо. Утаа уняарһаа, үнэр таһарһаа амилханьшье бэрхэтэй. Дайсанай танкнуудай дүтэлжэ ябаһан тухай харуул дуулгаба. Дурамбайгаар гушаад танк тоолобоб. Тэдэнэр хоорондоо 30—40 метр зайтайгаар дабшана. Хойноһоонь нэлэнхы үргэнөөр ябаган сэрэг алхална...»

— Зай. Эхэ орондоо үнэн сэхэ байһанаа харуулха саг одоошье хүрэжэ ерэбэ. Иимэ хүсэнэй урдаһаашни дабшажа ябахада, холын зайда угтаха юумэгүйгөөр туршаяпши даа здээнтэй,— гэжэ полкын комиссар Абашкин Ласовскидо хандаба.

Дайсан дүтэлжэл, дүтэлжэл ябана...

Энэ үедэнь үхэр буугай абяан гурба дахин дуулдаад, дайсанай хоёр танк гал дүлөөр соробхилшобо. Хүршэ полкын хүбүүдэй пушканууд саг соогоо туһалхаяа ерэ. Иван Хлыстуновэй танкын гусеница доогуур граната мэргэлэн шэдэбэ. Тэрэнь зуг татан, байра дээрээ эрьелдэшэбэ. Удаан шэбшэжэ байнгүй, Семён Хлыстунов (Иванай аха) «шархатаһан» танкын мотоор руу дүрэдэг шэнгэн бодостой бутылка шэдэжэ, «хэрэгыень бүтээжэрхибэ». Теэд дайсанай танкнуудай саана ябаһан ябаган сэрэгшэд автомадаар буудаһаар, дүтэлэн ерэбэ. Энэ үедэнь Иван Акуловай пулемёт нижаганажал мэдэбэ, ногоон шинельтэй дайсад-сэрэгшэд нэбшытэрээ унаба. Удангүй үшөө гурбан танк улаан дүлөөр соробхилоод, бэшэниинь гэдэргээ эрьсэн зугадажа оробо. Дүшөөд минута соо абяа аниргүй ан-бун гэхэдэл гэбэ. Хараһаар бэйтарнай, 18 бомбардировщик агаарта бии болоод, окопуудыемнай бомбодожо оробо. Бүхы юумэн утаа уняараар, шорой шохойгоор хушагдаад. газар тэнгэри хоёрой ниилэжэ байһандал үзэгдэбэ. Оршон тойрондо амиды юумэн үлөөгүй шэнги. Самолёдуудайнь угы болосоор, артиллери, миномёдууд буудажа захалба. Хасагуудай хуби заяан шиидхэгдээ, тэдэнһээ юуншье үлөөгүй ёһотой гэжэ һанаһан дайсад дахинаа добтолгодо оробо. Тиигэбэшье һаань, шоройгоор хушагдашаһан, саһан шуһан хоёртоо зуурашаһан, үлэн, хооһон, һанги нэбтэ болошоһон эрэлхэг зоригтой доваторовецууд үхэһэнөө гэнтэ амидырһандал үндыжэ, дайсадые зорюута дүтэ ерүүлээд, сэхэ буудажа, танкнуудыень галдажа оробо. Нэгэ танкнь Акуловай пулемёдой урдаһаа сэб сэхэ дабшана. Ямаршье аюулһаа айхаяа болиһон сэрэгшэ гранатаяа барьяад, хабсагай шэнги түмэрэй урдаһаа мүлхибэ. Булад машина гэнтэ тэһэржэ, манай сэрэгшэ баатарай үхэлөөр унаба. Үшөө хэдэн танк улаан дүлөөр соробхилжо, фашистнууд добтолгоёо зогсообо. Тулалдаанай болоһон газарта хүнэй гэшхэхэ зайгүй гэхээр дайсад алууланхай хэбтээ һэн.

Мүн манайшье сэрэгшэд айхабтар ехэ хохидолдо ороо, тон олон сэрэгшэд ами наһаяа алдаа һэн.

Ноябриин 16-най үдэр үргэлжэлһэн үзэгдөөгүй шанга тулалдаанда генерал-майор И. В. Панфиловай стрелково 316-дахи дивизи, Л. М. Доваторай кавалеристнүүд. М. Е. Катуков, Ф. Т. Ремизов гэгшэдэй танкова бригаданууд онсо шалгарһан түүхэтэй. Эндэ тэмсэжэ ябаһан солдат, офицер бүхэн политрук Клочковой «Росси агуу ехэ, тиигэбэшье һаань, гэдэргээ сухариха зайгүй: арадамнай Москва!» гэһэн үгэнүүдые сэдьхэлдээ һанажа ябаа. Инаг дуратай ниислэл хотоёо дайсанһаа хамгаалжа байһан хүн бүхэн иигэжэ бодоо. Хүндөөр шархатаһан политрук гранатануудаар бэеэ бүһэлэн уяад, дайсанай танкые тэһэлхэдээ, Москвагай түлөө ами наһаяа гамнаагүй ха юм. Гитлеровецүүд Москвае хамгаалгые сүмэ сохижо шадаагүй, алууллһан олон тоото солдат, офицернүүдээ орхёод, гэдэргээ гэдэргээ талииха баатай болоо.

Ноябриин 19-нэй янгинама хүйтэн үглөөгүүр һүрөөтэй шанга тулалдаан дахинаа болоо һэн. Дайсанай танкнуудай үсэд нэтэрүү добтолгые манай сэрэгшэд хэды тэсээшье һаа, Ивленкын командалһан эскадрон дайсадаар бүһэлэгдэжэ, амидыгаар бэеэ тушаагаагүй. Эндэ ажаһуудаг Пётр Синицынэй хожомынь хөөрэһэнэй ёһоор, фашистнууд тэрэ поли дээрэ дайралдаһан амидышье, шархатаһаншье манай сэрэгшэдые хайра гамгүйгөөр буудажа, танкаар даруулжа алаһан юм гэжэ хэлээ һэн.

Федюково һуурин шадар дайсанай танк дүн хамта 20 дахин добтолоо. Дайсанай үргэлжэ буудажа, добтолжо байһан дээрэһээ сэрэгшэд эдеэ хоолоор таһалдаа, үлэн хооһоншье ябаа. Тиигэбэ яабашье манай солдадууд ба офицернүүд алхам бүридөө баатаршалга гарган, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ.

Москвагай түлөө болоһон түүхэтэ тулалдаанда шалгарһан дивизинүүд болон частьнуудта «Гвардейскэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоһон юм. СССР-эй Гүрэнэй Оборонын Комитедэй 1941 оной ноябриин 26-най 342-дохи Тогтоолоор генерал Доваторай корпус гвардейскэ болгогдожо алдаршаа һэн.

— Энэ хадаа манай залуу дивизинүүдтэ тон үндэр шагнал гээшэ, — гэжэ Доваторай сэдьхэлээ хүдэлэн хэлэхэдэ, нюдэдынь баярай ошоор бадаран байгаа бэлэй. — Эхэ оронойнгоо энэ үндэр шагналые харюулхын тула бидэнэр үшөө оролдосотойгоор, үшөө шангаар хүдэлхэ, һайнаар, хоро ехэтэйгээр дайсадта сохилто хэхэ ёстойбди...

Генерал Доваторай кавалеристнүүд үсэд шангаар дайлалдажа гараа юм. Солдадһаа эхилээд, командир хүрэтэрөө эрхэ бэшэ илалта түйлаха, шиидхэхы үдэрнүүд ерээ гэжэ һайн мэдэрэнхэй ябаа. Сэрэгшэ бүхэн ами наһаяа бишыхашье гамнаагүй. Дайсанай шадалаа барагдажа, һүүлшынгээ үдэрнүүдые гэргэжэ байһаниинь элитэ...

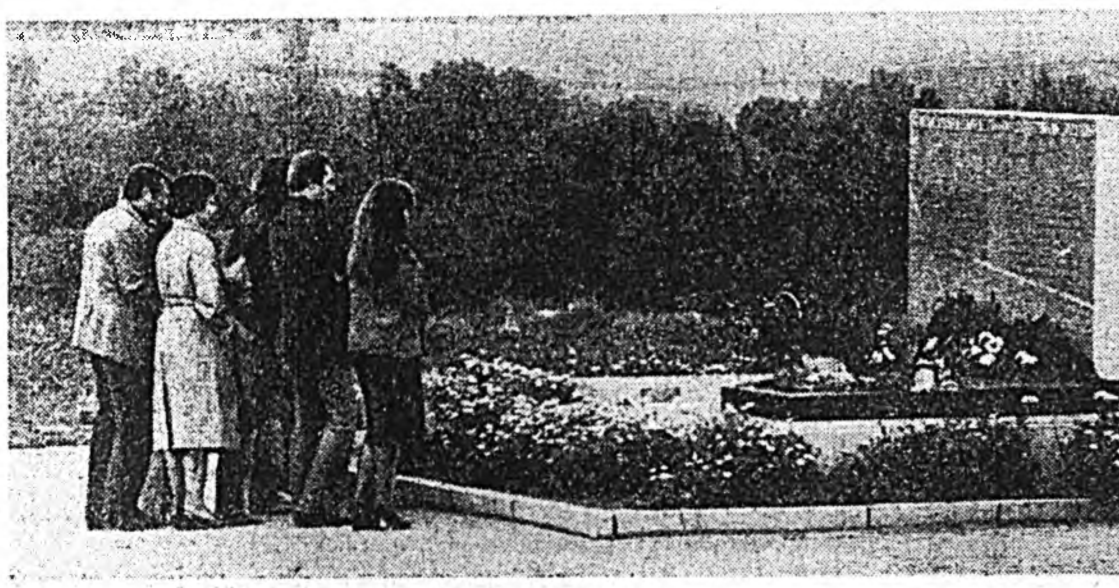
1941 оной ноябриин 16-һаа декабриин 5 болотор Москва шадар 55 мянган гитлеровец алуулһан, 100 мянган шархатаһан ба хүлдэһэн, 777 танк, 297 буу зэбсэг ба миномёт, 1500 шахуу самолёт үгы хэгдэһэн байна.

Забайкальска фронт... эльгээгдэжэ, алдар суу... раһан гвардиин морин сэ... гэй полкнуудта оруулагд... Буряадай, Шэтын ба Эр... гэй областиин кавалерист... Москва шадарай тулал... нуудта хабаадаһан юм. ... дэнэр стратегическэ шугам... шэглэлнүүдтэ хабаадаа... ди. Манай нютагай үсөөн ... шэ хүнүүд Москва шад... дайсание даралсаад, ф... Германиин үүр — Берлин ... то хүрэлсэһэн юм. Тэдэн... най зариман мүнөөшье ... тайбан ажаһуудаг лэ. Ахала... сержант Иван Михайлови... Верзилов багшын 50 гар... жэлэй стажтай болонхой... һаа. Улаан-Үдын кооп... тивна техникумдэ хүдэлнэ... У-Ж. Ш. Дондуков Д. Ба... заровай нэрэмжэтэ багшы... рай институтда хүдэлмэри... нэ. Каменскда П. В. Бе... ченков ажаһууна. Шулуут... да П. В. Тютрин хүнгэн ... рюун ябана. Мүн бусад ... нүхэднай эрэлхэг зориг... баатаршалгаараа дүшэн жо... саада тээ Эхэ оронойн... ниислэлые хамгаалһан б... бшуу.

Москва шадар фашис ... лимтарагшадай һамна бута ... хигдоһоор дүшэн жэл ... гэрхэнь. Тулалдаанай б... һоч газарнууд сэсэг н... гаар хушагдажа, амгалан ... далай барилганудаар ... лэгдэжэ, танихаар бэшэ ... болошоо. Тиигэбэшье с... ерэдэй баатаршалга ерээдүй... үетэнэй ухаан бодолдо ... хэтэдэ мүнхэл.

«Дайн үни хада дүүрэ... Теэд дайнда унаһан ... гаралнуудаймнай, хан... дайшалхы нүхэдэймнай ... зэдэлһэн зандаа. Бидэнэр ... дэнэйнгээ шэг шарайень ... ранабди гарнуудыемнай ... дэнэй шангаар адхахыень ... дэрнэбди» гэжэ Л. И. Бре... невэй баатар хото Ки... мемориальна комплекс ... гын баяр ёһолол дээрэ ... лэһэн үгэнүүдые аргагүй ... төөр, үнэтэйгөөр һе... ябагшаб. Гансал дайн д... гээшэ юун бэ, тэндэ дү... гөө хүнүүдые алдаха ... ямар бэ гэжэ мэдэхэ, ... нэхэ хүн иигэжэ хэлэхэ ... на бшуу: **«Фашизмтай ... сэһэн, тэрэние илаһан хү... дэй баатаршалга хэтэдэ м... хэ. Энэ баатаршалгань ... зуун жэлдэ мүнхэрэн бай...»**

С. ХАНДАЖАПОВ,
Москва шадарай тулалдаанда хабаадагша.

ОРОДОЙ АЛДАР СОЛЫН ГАЗАР ДЭЭРЭ

Москва шадар болоһон тулалдаанай 40 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхын урда тээ ородой алдар солын хүшөө — Бородинска мемориальна комплексые хүн зон олюороо ерэжэ харана. Ондо ондоо зуун жэлнүүдтэ Эхэ ороноо хамгаалхаар бодоһон хоёр үеын холбоон эндэ элн.

Бородиногой сэрэгэй-түүхын музейдэ ородой дайшалхы алдар солые гэршэлһэн олон юумэнүүд. ородой сэрэгүүдэй болон партизануудай эрэлхэг зориг гаргажа, Наполеоной дээрмэшэдые бута сохиһон буу, зэбсэгүүд хадагалаатай байдаг. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй харуулһан баатаршалга тухай экспозици хүн зоной зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэнэ.

Мүнөө Бородино шадархи тала дайдада фельдмаршал Кутузовай хүтэлбэри доро дайлалдаһан сэрэгшэдтэ тавигдаһан хүшөөнэй зэргэлээд, гитлеровскэ булимтарагшадай Москва тээшэ тэгүүлһэн замые хаажа, ниислэл хотоёо хамгаалһан совет сэрэгшэдэй хамтын хүүр дээрэ табигдаһан улаан гранит, дурасхаалыень мүнхэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет баатарнуудай хүшөөгэй дэргэдэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Пассажир сэгнэлтэ үгэнэ» —Улаан-Үдын трамвайна паркын комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Н. Пирэй статья. «Агуу Октябрьда—эрхим үгтамжа»—мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна организацинуудта: «Үүсхэлшэдые дэмжэлгэ» — С. Дмитриевэй корреспонденци. «Хээрын станда аудиторитой»—Ю. Болдоновой статья. Мал ажал—онсо шухала һалбари. «Үбэлэй хүйтэн аймшагтай бэшэ»— В. Черниговэй статья. Коллективтэ зүбшэгдэһэнэй һүүлээр. «Залуушуулые хэн оёдолдо һургахаб?»—Л. Зандановагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Искусствын һонин. «Аркадий Райкин» — ТАСС-ай материал. Социалис оронуудта.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй галхан.

«Буряад ороноо магтан дууланаб» гэһэн фотоконкурсдо

Намарай ольбоной
буухада,
Номгон долгид
аалидаһандал,
Набшаһа намаан наршыжа
Наһанай ошоһые
һануулһандал.
Байгалай барьягар модод
Баруунай хүлтүүгтэ
үлеэлгэн,
Багжагар һайханаа
алдажархёод,
«Баргажанай» шангархые
хүлеэнэ.

В. АЛЕШКЫН фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00—Латвиин ССР-эй габьяата артист М. Виллеруш наадаха. 10.15 — «АБВГдейка». 10.45 — «Таанадта, түрэлхидтэ!». 11.15—«Һолонго»— уласхоорондын IV фестиваль. (Греци).

Улаан-Үдэ. 11.40—«Һайндэрөөр, нүхэд автомобилистнүүд!»—Концерт. 12.15 — Шэнэ һонин (буряадаар). 12.25—Үхибүүдэй уран һайханай бүлгэмэй концерт.

Орбита. 13.05—«Спортлотогой» 43-дахи тираж. 13.15—«Экран ханинарые суглуулна». Минск (БССР)—Леон (Франци). 14.45—Залуу ухаалан зохёогшодой конкурс. 15.00 — «Ирина Божевская дуулана»—фильм-концерт. 15.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 15.30—А. И. Райкинай түрэһөөр 70 жэлэй ойдо. «Встреча с Аркадием Райкиным»—уран һайханай фильм. 16.45—«Мэдэжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.45—Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летунов хөөрэлдөө хэхэ. 18.15—Мультфильмнүүд. 19.15—«Три, два, один, ноль...» —Израильда, ЮАР-та ба Пакистанда сэрэгэй-промышленна комплекснуудые байгуулжа, ядерна зэбсэг дэлгэрүүлжэ байһан тухай баримтата фильм. 20.00—20.15—Забһарлалга. 20.15—Кубаниин гүрэнэй хасагуудай хоорой концерт. 21.00 — «Мир Улановой» —телефильм. 1-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35—«Мир Улановой» — телефильм. 2-дохи сери. 23.35—«Хариин оронуудай эстрадын аялга дуунууд». 00.20—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.40—«Һайн эд бараа элбэг ехээр». 12.10—«Поэзи». М. Бажан.

Улаан-Үдэ. 13.05—«Иваново детство» — уран һайханай фильм. 14.45—Фильм-концерт.

Орбита. 15.15—Дамжуулгын программа. 15.20—«Минии городой аялга дуунууд». 16.00—Уран һайханай гимнастикаар дэлхэйн чемпионат. Мюнхенһээ дамжуулагдаха. 16.55 — Э. Володарский. «Эгээл аза талаантай». Воронежой А. Кольцовой нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ драмын театрай зүжэг. 19.00—«Хүгжэмтэ киоск». 19.30 — Кинопанорама. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» Мультфильм. 21.15 —«Элүүр энхэ байлга»—эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 22.00 —«Время». 22.35—«Жили три холостяка» — уран һайханай фильм. (1-дэхи, 2-дохи серинүүд).

БУДАМШУУГАЙ ПОЧТОҺОО

ГҮРЭНЭЙ ЗӨӨРИ ҮБЭРШЭЛЭГШЭД

Ямаршье ажал хэнгүй, хуурмаг аргаар наряд тааралдуулан зохёогоод, кассаһаа хүбхэгэр ехэ мүнгэ абажа хармаанладаг хүнхэршүүл тухай яһала бэшэгдэдэг гээшэ аабза. Теэд энэ мэхэ арга зарим предприяти, эмхинүүдтэ үндэһөөроо үшөөл усадхагдаагүй, мүнөө хүрэтэрөө үшардаг байһаниинь гайхалтай. Тобшолон хэлэбэл, бидэ һаяхан үнгэрһэн шалгалтынгаа дүнгүүдтэ үндэһэлэн, мэхэтэниие тобойсо элирүүлһэн яһала баян баримтануудтай хэдэн хэрэгүүдые дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, Танай, Будамшуу, анхаралда эльгээбэбди. Гайхамаа, гэлымэ эдэ хэрэгүүдые, хомхой хобдогуудай хэмһээ хэтэрмээр гаргаһан уршагта ябадалнуудые уудалан уншахадаа, сэхэ сэбэрэй, үнэн зүбэй түлөө сусашагүйгөөр тэмсэдэг Танай зохихо хэмжээ заабол абхуулхыетнай найдажа байһамнай элитэ.

Эхилэн, хэлэбэл, хуурмаг сэдьхэлтэй, худалша мэхэшэдэй хэһэн хэрэг нимэ юм.

Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятида «ЗИЛ-130» түхэлэй автомашина жолоододог Александр Иннокентьевич Санников коллектив соогоо хүндэтэйшье, магтаалтайшье хүн байба. Һара бүхэндэ ашаа шэрэхэ-даабаряа 100 гаран процент дүүргэжэ, жэншэдгүй урмашуулагдадаг байгаа ха юм. Үнэн дээрээ Александр Санниковай ажалай дүршэлые уудалан харахадамнай, олондо туһатай онол арга бэшэ, харин хохидол асарһан хуурмаг мэхэнь тобойсо элирүүлэгдээ.

Байгша оной март һарада «Роскульторгын» Улаан-Үдын баазада ашаа зөөхөөр ажаллаһан Александр Санников 13 үдэрэй туршада 65 эрьесэ хэжэ, бүхыдөө 290 тонно ашаа шэрээ гэжэ замайнь хуудаһанда, товарно-транспортна документнүүдтэнь аржытар бэшэгдээд, гар табилгаар баталагданхай байгаа бэлэй. Тиин шалгалта хэхэдэмнай, 1981 оной март-апрель һарануудта «Роскульторгын» баазаһаа Силикатна заводто нэгэшье тонно ашаан шэрэгдээгүй байба. Энэ хугасаа соо тус бааза оройдоол 38,5 тонно силикатна хирпиисэ абаашаһан аад, жолоошон Александр Санниковта ямар ехэ ашаа зөөгөө гээд бэшээ гээшэб? Энэл хуурмагаар зохёогдоһон документын ёһоор «Роскульторгын» бааза автотранспортна 3-дахи предприятида аяар 726 түхэриг 31 мүнгэ түлөөд байна ха юм.

Һүүлэй үедэ Улаан-Үдын һэрюун унданай заводто элдэб саарһан документнүүд хүбхытэр ерэдэг болонхой. Ерэһэн бэшэгүүдыень шэнжэлэн харахадамнай, жолоошон Н. Г. Сороковиковой гараар аржытар бэшэгдэһэн товарно-транспортна документнүүд эльгээгдэһэн байба. Автомашинын жолоошон Н. Сороковиков байгша оной март һарада Улаан-Үдын һэрюун унданай заводто гайтайхан «ехэ ажал» хэһэн байшоо. Шалгалта хэхэдээ, Улаан-Үдын дурсагдагша заводто ошожо, директор, ахамад бухгалтертайнь уулзажа, бүхыдөө хэды тонно тарянанай үлөөдэһэнэй, бардаагай хэрээрэ зөөгдэжэ хаягдаһыень тодорхойлон мэдэхээ асууһамнай, одоошье ехээр гайхажа, гэлыжэ гэтэшэнхэй һуугаад бэлэй. Тонноһоо байха адхаашье үлөөдэһэ, дуһалшье бардаа хээрэ абаашажа хаядаггүйбди гэһэн харюу абахадаа, заводойнь экспедитор Михаил Александрович Шивковой гар табижа, аржагар тамгаараа баталһан товарно-транспортна дансануудыень харуулаа һэмди.

Жолоошон Н. Г. Сороковиковой замайнь хуудаһан, товарно-транспортна документнүүд дээрэнь март һарада тус заводһоо 87,5 тонно тарянанай үлөөдэһэн, 12,5 тонно бардаа хээрэ абаашагдажа хаягдаһан, мүн 25 тонно шулуун нүүрһэн асарагдаһан гэжэ бэшэгдэнхэй. Заводой экспедитор Михаил Шивковой гар табилгаар баталагданхай байгаа ха юм. Хуурмаг саарһа, дансануудые һуудал дундаа зохёоходоо гэмгүй хурдан ухаатай болоһон Михаил Шивков тарянанай үлөөдэһэ, малда уулгахада, шэмэтэй тэжээл болгодог бардаа хэдэн тонноор хээрэ зөөжэ хаядаг «дүршэлтэй бэрхэ» болоһоноо харуулхаа һэдэһэниинь энэл ха. Һангай зөөри соо умбажа һураһан энэ хүйхэрэй гэмээр 434 литр бензин «галдагдажа», ашаанай-автотранспортна 3-дахи предприятида 142 түхэриг 50 мүнгэ тус завод түлэжэл һалаа гээшэ.

Тиихэдэ «ГАЗ-51» түхэлэй автомашина жолоододог Л. Трифонов 1981 оной март һарада «Плодоовощторгын» Улаан-Үдын баазада 16 үдэрэй туршада ажаллахадаа, үдэр бүхэндэ 16 — 19 километрэй зайда 35 тонно ашаа шэрэдэг, адагынь арбанһаа үсөөн бэшэ эрьесэ хэдэг хүдэлмэришэ хүн байшоо. Энэ хугасаа соо тэрэ бүхыдөө 217 тонно бог хээрэ зөөжэ сэбэрлэһэн, 59,5 тонно шулуун нүүрһэ, 87,5 тонно бутаргагдаһан шулуу шэрэһэн гэжэ дансаданнь бэшэгдэнхэй. Жолоошон Трифоновэй хирпиисэ зөөхэдөө, аһан шадамар байһыень ойлгообди. Хэһэн ажалыень хинан шалгахадамнай март һарада Улаан-Үдын хирпиисын завод дурсагдагша баазада хухархайшье хирпиисэ гаргажа үгөөгүй байба. Үнгэржэ ерэхэдээ, эдэ бүхы хуурмаг саарһа, дансануудые «Плодоовощторгын» баазын экспедитор Петр Захарович Мандацовай хурдан «Ухаагаараа» зохёожо ябуулаашье һаань, мэхэ гэхынь мэргэн арга таагдаашоо. Эндэ үшөө юу хэлэлтэйб гэбэл, ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятиин ашаглалтын таһагай ахамад инженер О. В. Назарова, ахалагша диспетчер Т. В. Андропова гэгшэдэй жолоошодойнгоо документнүүдые тушаажа абаад шалгахадаа, хуурмаг байһыень элирүүлжэ шададаггүйнь гайхамаар.

Заһабарилга - барилгын трестын управлениин харгын-барилгын прораб Ю. Г. Пильман асфальт-бетоной заводһоо асфальт зөөдэг жолоошодой хэһэн ажалай хэмжээе тодорхойлжо шалганшьегүйгөөр товарно-транспортна документдэнь гараа табижа баталдаг байба. Хүтэлбэрилэгшын нимэ харюусалгагүйгөөр хандадагые һамбаашалан, жолоошон А. Н. Енишев «ЗИЛ-555» түхэлэй автомашинаар июниин 17-до 2 эрьесэ хэжэ, 13,8 тонно асфальт зөөһэн байбал, июниин 20-до нэгэ, 22-то 2 эрьесэ хэһэн юм. Тиигэжэ Ю. Г. Пильманэй гараа табиһан товарно-транспортна документ дээрэ жолоошон А. Енишев июниин 17-до 10 эрьесэ хэжэ, 45 тонно асфальт шэрээ гэжэ бэшэгдэнхэй байгаа. Июниин 20-до 322 километрэй зайда 12 эрьесэ хэхэдээ, 54 тонно ашаа зөөгөө гэжэ тэмдэглэгдээ. Иигэжэ хуурмагаар зохёоһон документын үндэһөөр 306 литр бензин «галдагдаа».

Тиихэдэ жолоошон Лукьянович 1981 оной июниин 25, 26, 27, 29, 30-най үдэрнүүдтэ бүхыдөө 17 эрьесэ хэһэн аад, дансадаа 62 эрьесэ «хэжэ», ниилээд ехэ хохидол ушаруулаа. Хуурмаг аргаар аяар 556 литр бензин «галдагдаа» гээшэ. Зөөлэн сэдьхэлтэй прораб Ю. Г. Пильманэй харюусалгагүй байһанһаа уламжалан, харгы-барилгын управлени ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятида 739 түхэриг 86 мүнгэ түлөө.

Энэ предприятиин автомашинанууд капиталь... һабарилгада байхадаа, ... районда ашаа шэрэдэ... дитэй» байшоо. Ж... М. Н. Портнягинай ... додог «ЗИЛ-130» ... автомашина 1980 оной ... кабриин 17-һоо 1981 оной ... вариин 18 болотор ... тальна заһабарилгада ... бигдаһан аад, 1980 оной ... кабриин 30-да Хэ... районодо 7,5 тонно ... абаашаһан байба. За... хуудаһые иран ... аяар 440 километрэй ... ашаа шэрээ гэжэ б... хэй, 230 литр бензин ... дагданхай» байгаа. ... Үнэн дээрэнь харахада ... автомашинын хаанашье ... гүй байһыень спидомет... харуулһан тоо элир... шэлнэ. Ашаанай авто... портна 1-дэхи предпри... хүтэлбэрилэгшэдэй жоло... дойнгоо хуурмаг доку... нүүдтэ үнэншөөд, һанаа... хан һуудаг байһыень ... дэшье гайхаа һэмди.

Иигээд ерэхэдээ, ху... документнүүдые дура... гоороо зохёожо, һангай ... рние һуулиха ушар ... ушарһаа дайралданаб ... нэгэдэхеэр, тусгаар ... та, шалгалта хэхэ ... тайшуул даалгагдаһан ... лаа хайша хэрэгэр ... жа, хулгайшан мэхэ... хомхой хобдог сэдь... хара борс һанаатай... үргэн харгы урдань ... үгэнэ гээшэ. Энэ ... ойрын сагта дары ... дажа, дахинаа бү ... һай гэжэ хүсэнэбди.

М. ГЛУХО...
А. КАРНАК...
РСФСР-эй Финанс... министерствын хинал... шалгалтын управлени... Буряадай АССР-т... хинан шалгагш...

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2.54.54, приемная —2.54.93, зам. редактора—2 68.03, зам. редактора—2.62.62, отв. секретарь —2.50.52 секретариат—2.66.76, отделы: партийной жизни—2.60.91, пропаганды—2.56.23, промышленности и строительства—2.61.35, сельского хозяйства —2.64.36, 2.63.86, советского строительства и быта—2.6?-58, культуры и школ—2.60.21, информации—2.34.05, перевод—2.54.93, писем и селькоров —2.67.81, корректорская—2.35.95, машинное бюро —2.57.63, фотолаборатория—2.33.61, отдел объявлений—2.65.54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01767. Заказ № 244. Индекс 590...